

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SKLOPVENEC

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2999

V obrambo šibkih

Se težavo še zadržujejo uvideni ljudje gla-
sove nezdravih stremeljnih po reduciranju so-
cialne zakonodaje, glasove, ki se pojavljajo
vedno bolj pogosto na raznih zborovanjih, v
nekaterih glasilih, v mnogih izjavah in tudi v
ravnanju onih, ki si laste pravico do edinega
recepta za ozdravljenje sedanjih gospodarskih
razmer. Saj skoraj ne mine zborovanje gos-
podarstvenikov, na katerem ne bi načeli vpra-
šanja socialne zakonodaje, ali pa ne bi bilo
slišati pritožb čez bremena socialnega zavarova-
nja. Ti pojavi, ki sicer še ne morejo biti
tako vplivni, da bi bila zahteva po demontaži
socialnega zavarovanja in socialne politike že
splošna, so slabi znanilci mentalitete, ki se ho-
če uveljaviti pri naših gospodarstvenikih. Čas
pa je že, da se sliši tudi glas pred podobnimi
namerami in načrti, zakaj katerakoli oslabeitev
socialne zakonodaje, zlasti pa socialnega zava-
rovanja v naši državi, bi bila škodljiva ne samo
neposredno prizadetim, to je delavstvu in
nedolžnim, temveč bi nujno udarila tudi po
delodajalcih ter bi s tem gospodarski in social-
ni položaj naroda le še poslabšala, ali kratko
povedano: kriza bi se le še povečala.

Delavstvo in nameščenci, ki jih v prvi vrsti
in izključno tiče naša socialna zakonodaja,
predstavljajo za kmetiskim drugi veliki stan v
državi in s tem enega najbolj važnih činiteljev
v življenju naroda. Ko so zastopniki naše države
podpisovali razne mednarodne socialne
konvencije, so nedvomno imeli v mislih koristi
države, saj gre vsaka socialna okrepitev tako
velikega stanu, kakor je delavski, vedno tudi
v korist države. Ni bila vedno upravičena skepsa
raznih socialnih kritikov, da bodo te kon-
vencije pri nas ostale le na papirju, temveč je
treba priznati, da jih je bilo še precej izvede-
nih tudi dejansko. Ako bi normalne gospodar-
ske razmere trajale tudi čez leto 1928, ko se
je kriza pričela, bi bile te konvencije morda
izvedene v celoti. Neugoden čas je žal to pre-
prečil ter je potisnil naše delavstvo iz ofenzive
za socialne pravice v defenzivo. Izvršena so-
cialna zakonodaja in izvršeno socialno zava-
rovanje pri nas ni popolno ter je tako, kakršne-
ga ga je zalotila gospodarska kriza. Saj naš
delavec in nameščenec danes od socialnega za-
varovanja nimata dosti več, kakor zavest, da
jim v času boleznin ne bo treba umreti za la-
koto, da dobita najbolj nujno bolniško oskrbo,
v primeru, da postaneta čez noč brezposelna,
pa da sprejmeta za nekaj dni vsaj malenkostno
podporo od Borze dela. To je pa tudi vse,
kar imata od velikega gospodarskega in social-
nega napredka v povojnih letih konjunkturo.

Utihnilo so zahteve s strani delavstva po
starostnem zavarovanju, po zavarovanju za pri-
mer brezposelnosti, utihnilo so tudi zahteve, naj
inspekcijska dela do skrajnosti: izvaja svojo na-
logo kontrole nad načinom dela. Nič več se ne
čuje zahteve po skrajšanju delovnega dne, kar
produkciji ne bi prav nič škodovalo, pomagalo
pa bi v naši državi stotisočom. Delavstvo ima
danes prvo skrb, da že pridobljeno z največji-
mi težavami ohrani.

Ne da se tajiti, da posamezni gospodar-
stveniki in delodajalci iščejo izhoda iz krize,
iz stiske novih bremen in novih dolžnosti na
ta način, da nameravajo prevaliti bremena na
rame delavstva. To je star in zelo poceni na-
čin, ki pa se ne da vedno dejansko izvesti in
ki ponavadi nima tistega efekta, kakor bi si
ga kdo želel. Vse stroške socialnega zavarova-
nja in vse stroške za razne socialne institucije,
kakor za Delavsko zbornico, Pokojniški zavod,
Borzo dela in druge, trpi delavec sam, če-
prav formalno plačuje del stroškov tudi delo-
dajalec. Katerakoli ukinitve socialnih dajatev
pa ne bi nikoli prišla v prid delavcu, temveč
vedno delodajalcu, torej bi mesto svojim so-
cialnim institucijam moral delavec dati del
svoje plače delodajalcu. Kupna moč delavstva
s tem ne bi bila prav nič povečana, tudi se naj-
brže ne bi našel delodajalec, ki bi zaradi ukni-
nitve socialnih dajatev povešal svojemu delavcu
zaslužek. Umevno je torej, da se delavstvo
instinktivno brani pred podobnimi načrti. Druga
resnica, ki jo pa mora tudi vsak uviden
gospodarstvenik priznati, je, da se tudi splošen
položaj gospodarstva s tem ne bi prav nič zbol-
jal ter da bi se sedanjim majhni otok denarja
kvečjemu le še stesnil. Na drugi strani pa bi
bilo delavstvo vrženo le še v večjo negotovost,
kakor pa je dandanes. Bridka resnica je, da so
negotovitost, nezavarovanost in nezaupanje ši-
rokih množic zelo slabi, popolnoma nemogoči
izhodi iz kriz, saj so jih tudi sami povzročili.

Škodljiva bi bila tudi vsaka nameravana
reforma, ki bi stremela po katerikoli centrali-
zaciji socialnega zavarovanja. Predvsem mora-
mo varovati neodvisnost tistih socialnih ustavo-
v, ki so zrastle brez pomoči državne avtorite-
te, pa so se kljub temu izkazale za zdrave in
tudi sedanjim težkim časom krepko kljubujejo.
Zalostna resnica je, da je dobremu namenu
mnogih socialnih institucij zelo škodovala bi-
rokratizacija. Te zasebne, znane prav tako važne
socialne institucije so se znale kolikor toliko
obvarovati tega zla. Belgrajska »Omladina«,
zagrebški »Merkur« ter ljubljansko »Trgovsko
in bolniško podporno društvo« so v nedeljo
upravičeno protestirali proti vsaki nameravani
omejitvi svoje neodvisnosti in proti vsaki na-
meravani centralizaciji, ki bi njihovo poslo-
vanje le zavrla.

Nasprotno pa je treba pozdraviti glasove,
ki so izšli v prvi vrsti iz vrst razodneljivih slo-
venskih gospodarstvenikov po decentralizaciji
Osrednjega urada za zavarovanje delavcev. Ta
decentralizacija pa se mora izvesti — kar pri-
stavljamo mi — tako, da ne bo naše delavstvo
prikrajšano niti za najmanjšo ugodnost, ki jo
prejema že od tako in tako skromnega social-
nega zavarovanja. Ljubljanski Okrožni urad za
zavarovanje delavcev je aktiven. Nasprotno pa
izkazuje bilanca Osrednjega urada za zava-
rovanje delavcev, da delajo pokrajine na jugu
povečini s pasivnim socialnim zavarovanjem.
Saj je lani Osrednji urad za zavarovanje del-
lavcev izkazoval pri 11,8 milijonov Din pre-
bitkov vseh okrožnih uradov tudi 10,4 milijono-

Mussolini posreduje med Moskvo in Berlinom

Praga, 5. dec. Glede Litvinovega obiska v Ri-
mu, za katerega je dal pobudo Mussolini, sodijo v
tukajšnjih političnih krogih takole: Mussolini je po-
zval Litvinova v Rim v prvi vrsti zato, da bi
posredoval za zblizanje med Sovjetsko Rusijo in
Hitlerjevo Nemčijo. To naj bi bil prvi korak na
poti k oddaljenemu smotru sedanje Mussolini-
jeve politike. Mussolini teži zdaj namreč za tem,
da bi francoski zunanji politik, ki je z zblizanjem
Sovjetske Rusije z zapadom, to je s Francijo,
Poljsko in tudi z manjšimi državami dosegla velik
uspeh, postavil protitež s tem, da bi zopet spravi-
l odnose Sovjetske Rusije do Nemčije v nekdanji
tir. Mussoliniju se danes toliko bolj mudi, ker je
v teku akcija za priznanje Sovjetske Rusije tudi
s strani držav Male zveze.

V tem pogledu je značilen komentar lista
»Manchester Guardian«. Italija, katere prijatelj-
stvo s Sovjetsko Rusijo je že staro, se mora kakor
Nemčija prilagoditi položaju, ki je nastal po zbliz-
anju Sovjetske Rusije s Poljsko, Rumunijo in
Francijo. Mussoliniju ni ljubo, da ga drugi vodijo,
toda v tem primeru ne more izbirati. Nikakor no-
če dopustiti, da italijanske odnose s Sovjetsko
Rusijo zatenojijo odnosi drugih držav. Če septem-
embra je podpisal s tem namenom prijateljsko
pogodbo z Rusijo, Z Litvinovim sta se razgovar-
jala o mnogih problemih. Mussoliniju gre tudi za
trgovino s Sovjetsko Rusijo, ki ji utegne pogodba
z Združenimi državami škodovati. Toda glavni na-
men italijanskega ministrskega predsednika je bil,
da prepriča Litvinova, da ostane Italija najboljši
sovjetski prijatelj in najbolj zanesljiv posredova-
lec z zapadom. Mussoliniju je uspelo, da je pre-
pričal Francijo in Veliko Britanijo, da je njegovo
posredovanje med Nemčijo in Avstrijo kar naj-
uspešnejše. Vprašanje je, ali je Litvinova prepri-
čal, da je Italija najbolj poklicana, da posreduje
v Berlinu.

Po informacijah iz Berlina je Mussolini načel
z Litvinovim zopet vprašanje pakta Crnega morja
ali tako znanega pakta vzhodnega Sredozemskega
morja, ki naj bi obsegal Grčijo, Turčijo, Bolgarijo
in Italijo. Zdi se, da v tem pogledu ni imel sreče,
ker je prav najnovejši obisk turškega zunanjega
ministra v Sofiji in Belgradu pokazal, da se Tur-
čija ne bo dala zaplesti v Mussolinijevo igro.

Po informacijah iz Moskve bo postalo po
vratku Litvinova zopet aktualno vprašanje
priznanja Sovjetske Rusije s strani držav Male zveze.
Značilno je, da se zdaj tudi najhujši nasprotniki
tega priznanja na češkoslovaškem, kot so
agrarki, sprijaznili z novim tokom češkoslovaške
zunanje politike in sami zahtevajo priznanje Ru-
sije. Raznesel se je celo glas, da pojde zunanji
minister Beneš v Moskvo. Čeprav je vest gotovo
prenagljena, govori vse za to, da je prav Beneš
tisti, ki bi rad čimprej obnovil diplomatske zveze
z Moskvo. Poleg drugega mu gre tudi za to, da
zada fašistični diplomaciji, s katero je že več časa
v ostrem sporu, kak udarec. Odtod tudi težnja,
da bi vse države Male zveze priznale Sovjetsko
Rusijo istočasno in da bi s pet na ta način mani-
festirale trdnost te politične zveze. Priznanje naj
bi se izvršilo s skupnim aktom. Nekateri gredo
celo dalje in napovedujejo, da bo Mala zveza za-
enkrat poslala v Moskvo skupnega poslanika za
vse tri države.

Angleški list o Mussolinijevih načrtih

London, 5. dec. b. »Daily Herald« objavlja
poročilo svojega diplomatskega sodrudenika, ki
pravi, da Mussolini pričakuje zelo mnogo od
Litvinovega obiska v Rimu. V prvi vrsti so se
Mussolinijeve oči zopet obrnile proti Balkanu.
Kakor Cezar in Napoleon, je tudi on fasciniu-
ran z vzhodom. Mussolini je namreč prepričan,
da leži bodočnost italijanskega imperijalizma
v vzhodnem sredozemlju. Načrt o veliki bal-
kanski zvezi, ki bi objela Turčijo, Grčijo, Malo
zvezo in Bolgarijo, je za Mussolinija pravo
strašilo. On želi, da onemogoči realizacijo tega
načrta in se radi tega trudi, da pritegne k Itali-
ji Grčijo in Turčijo. V zamenjavo za gos-
podarske koncesije, ki jih daje sovjetski Rusiji
z otvoritvijo italijanskega tržišča za rusko žito
in petrolej, upa, da bo pridobil sovjetskega ko-
misarja za zunanje zadeve Litvinova za svoj
načrt. Namesto balkanskega bloka, ki se hitro
ustvarja, bi želel sklenitev pogodbe med Ru-
sijo, Italijo, Grčijo in Turčijo. Zaradi tega bi
bila tudi Bolgarija hitro prisiljena, da se pri-
ključi temu bloku. Tako bi Mala zveza ostala
popolnoma osamljena, kar bi povzročilo ogro-
mno okrepitev italijanskega vpliva na Balkanu
in na Egejskem morju.

nov Din primanjkljajev. V prvi polovici le-
tošnjega leta je razmerje sicer nekoliko bolj
ugodno, namreč pri 9,8 milijonov Din prebitka
sledí 2,2 milijonov Din primanjkljaja. Tudi
Ljubljanski Okrožni urad za zavarovanje del-
lavcev izkazuje veliko pasivno postavko ter-
jatev od delodajalcev, mnogo večje pa so še
v južnih pokrajinah. Decentralizacija bi to
nezdravo stanje odpravila in bi bili socialno-
zavarovalni vradi na jugu prisiljeni, da se po-
služijo v polni meri svoje moči pri izterjevanju
dajatev, kakor jo jim daje zakon.

Kriza naj bo še tako huda, nikoli pa ne
smemo dopustiti, da bi našemu delavcu in na-
šemu nameščencu, ki sta v potrebah že tako
in tako omejena do skrajnosti, odvzel kdo zna-
ljivo trohico pravic. Nasprotno: poleg kmečkega
stanu sta delavec in nameščenec dala za re-
šitev iz krize, za obstoj naroda in države že
vse, kar sta mogla, ter si nista obdržala dosti
več kakor golo življenje. Sedaj je že dosežena
skrajna meja in smo že tam, ko posedujoči ne
bodo mogli prav ničesar več prevaliti s svojih
ram na druge, šibkejše.

To je zelo lep načrt, vprašanje pa je, če ga
bo Litvinov sprejel. Razen tega želi Mussolini
politično podporo Rusije. Mussolini hoče pre-
pričati Rusijo, da je za njo boljše, da stopi
namesto v Zvezo narodov v novi blok, ki bi
bil sestavljen po njegovem načrtu in v kate-
rem bi najvažnejšo vlogo igralo velesile. Tudi
v te želje Mussolinijeve ni polagati mnogo nad
za uresničitve, kajti zelo dvomljivo je, če bo
Litvinov te Mussolinijeve sanje sprejel.

Vseeno pa je treba pazljivo pričakovati Mus-
solinijevo akcijo in pripravljati pričakovati, kaj
se bo zgodilo. Kakor znano, se je Litvinov za-
hvalil za povabilo italijanske vlade, da ostane
za časa svojega bivanja v Rimu njen gost, ker
so mu bili prostori sovjetskega poslanštva to-
plejši in se je tam tudi nastanil.

Drugi komentarij

Pariz, 5. dec. AA. Sestanek med Mussolinijem
in Litvinovim v Rimu je še zmerom predmet
komentarjev v francoskih listih. »Volonté« misli, da
so v Rimu v glavnem konferiral o pristopu Ru-
sije k paktu štiri. Tudi Pertinax domneva, da je
bilo v Rimu o tem govora in o preureditvi Zveze
narodov, zraven pa ugledni časnikar v današnjem
»Echo de Paris« misli, da je Italiji v glavnem do
tega, da okrne moč Francije in njenih prijateljev.
Italijanska diplomacija, pravi Pertinax, često za-
stopa čisto nasprotno si teze. Tako na pr. se za-
vzema za to, da se je treba boriti proti pan-
germanizmu, istočasno pa nastopa proti Jugoslaviji,
češkoslovaški in Rumuniji, toda, če bi se te dr-
žave oslabile, bi napravile prostora samo »Mittel-
europi«.

Po nekem Havasovem poročilu iz Rima se
zdi, da so komentariji italijanskih listov o rimskih
razgovorih zelo kratki. Vkljub temu pa mislijo, da
je bilo največ govora o razorožitvi na skrajnem
vzhodu, o podunavskem problemu in o Zvezi na-
rodov.

Mala zveza bo energično nastopila proti reviziji

Pariz, 5. dec. m. Politični krogi že sedaj pri-
pisujejo bodočemu sestanku predstavnikov Male
zveze veliko pozornost. Tako se s tem sestankom
bavi v uvodniku »Temps«, ki odobrava dosedanje
politiko Male zveze, ki gre za tem, da se prepriča,
da bi velesile same odločale o razorožitvi brez
sodelovanja malih držav. Mala zveza, nadaljuje
uvodničar »Temps«, izkoristi vsako priliko, da
energično pokaže svoje stališče, ki ga zastopa
proti reviziji mirovnih pogoč. To stališče je po
mnenju »Temps« razumljivo, ker je vprašanje re-
vizije za države Male zveze vprašanje biti ali ne
biti, ker bi se revizija teritorialnih klavzul izvr-
šila le na njihovo škodo. Če bo na prihodnji kon-
ferenci Male zveze postavljeno na dnevni red tudi
vprašanje Sovjetske Rusije in vzpostavitve diplo-
matskih odnosov s to državo, zaključuje »Temps«,
se bodo naravno odprle potem še druge možnosti
za skupno politiko držav Male zveze.

Španija po volitvah

Madrid, 5. dec. Notranji minister je davi ob
pol dveh sprejel časnikarje in jim podal svojo, za-
enkrat še neuradno sestavo bodočega parlamenta.
Po njegovem bo imela desnica v parlamentu 207
sedev, centrum 167, leвица in skrajna leвица pa
99 sedežev (parlament bo štel 473 poslanec).

Minister je dal vsa potrebna navodila, da se
bodo uradni rezultati o dodatnih volitvah razgla-
sili ta četrtek, ker je za naslednji dan določena
otvoritev parlamenta.
Oblasti so izdale vse potrebne ukrepe, ki so v
zvezi s proglavitvijo varnostnega stanja v vsej državi.
Guvernerji posameznih pokrajin so sklepe vlade
sporočili prebivalstvu s posebnimi komunikacijami.
Orožarji se zmerom oddajajo oblastem orožje,
bodisi spontano bodisi pri hišnih preiskavah. O

Važna izjava Litvinova

Rim, 5. decembra. AA. Sovjetski zunanji mi-
nister Litvinov je dal zastopnikom listov izjavo, v
kateri je med drugim naglasil, da so njegovi raz-
govori z Mussolinijem presegali okvir rusko-itali-
janskih odnosov ter da sta govorila o splošni var-
nosti. Razpravljala sta o vseh perečih političnih
vprašanjih, nikakor pa ne, je naglasil Litvinov,
o italijanskem posredovanju med Sovjetsko Rusijo
in Nemčijo, češ, da obstoje neposredni stiki med
obema državama. Dalje je Litvinov dejal, da so-
vjetska Rusija nima namena stopiti v Društvo na-
rodov. Razorožitvena konferenca je umrla, разо-
rožitve sama pa ne leži v vprašanjih raznih po-
stopkov, temveč temelji na Briand-Kellogovem
paktu.

Na vprašanje novinarjev, ali misli, da bi bila
danes vojna mogoča, je Litvinov pritrdilno odgo-
voril.

Rim, 5. dec. AA. Sovjetski komisar za zuna-
nje zadeve Litvinov je dal časnikarjem izjavo, v
kateri pravi, da za svojega obiska v Rimu ni pri-
šel v stik z Vatikanom. Pač pa se je o vprašanju
verske svobode v Rusiji razgovarjal z Mussolinijem.
Sovjetska vlada, je dejal Litvinov dalje, ni
dovolila ameriškim državljanom posebnih svobo-
d v verskih vprašanjih, marveč je samo obno-
vila neke ruske zakone, ki bodo zdaj izvajani na-
pram vsem, ki žive v Sovjetski Rusiji, ne glede
na njihovo narodnost in veroizpoved. Litvinov je
dalje izjavil, da je z Mussolinijem proučil medna-
rodni položaj in z njim izmenjal misli o svetovnih
vprašanjih. Pri tem sta ugotovila, da imata v mar-
sikaterem vprašanju podobna nazoriranja. Sovjetska
Rusija bo zlasti podpirala vsako stremeljenje, ki
naj okrepi mir.

Litvinov odpoval v Berlin

Rim, 5. dec. AA. Italijanski kralj je danes spre-
jel Litvinova. Sovjetski komisar za zunanje zadeve
odpotuje nocoj v Berlin.

Titulescu se informira

Bukarešt, 5. dec. b. Romunski zunanji mini-
ster Titulescu se te dni, vsekakor pa še ta teden,
odpelje v Košice, kjer se sestane s češkoslova-
škim zunanjim ministrom dr. Benešem. Z merodaj-
nega mesta izjavljajo, da je namen Titulescuvega
potovanja in sestanka z dr. Benešem, da se infor-
mira o vprašanju direktnih pogajanj, ki sta jih
deloma že pričeli, deloma pa jih še nameravata
pričeti Nemčija in Poljska. Doseči se hoče namreč
skupno stališče pri pogajanjih z Nemčijo. Ni
dvoma, da se bo pri tej priliki razpravljalo tudi
vprašanje za vzpostavitev neposrednih odnosov s
Sovjetsko Rusijo zlasti z ozirom na Titulescov
obisk v Ankari, kjer se je sestal s sovjetskimi dr-
žavniki. Če pride do neposrednih pogajanj s Sov-
jetsko Rusijo, bo odpoval v Moskvo kot pred-
stavnik Male zveze najbrž češkoslovaški zunanji
minister dr. Beneš.

novih incidentih se ne poroča. Ob pol dveh zjutraj
je notranji minister izjavil, da vlada v Madridu in
pokrajini popolen mir.

V zvezi z proglavitvijo varnostnega stanja so
se ustanovila nujna izredna sodišča, ki bodo na
licu mesta razsojala o zločinih proti socialnemu
redu. Prvo takšno sodišče je že zasedalo v Madri-
du; razpravljalo je o deliktu nekoga urednika
ekstremističnega lista, ki je priobčil silen napad
na vlado.

Madrid, 5. decembra. AA. Policijska je aretirala
odbor, ki je organiziral stavko kavarniških name-
ščencev. Po zakonu o javnem redu so člani tega
odborna odgovorni za nasilna dejanja, ki so se pri-
petila prejšnjo noč med stavko.

Katol. škofje odobravajo Rooseveltovo odločnost

London, 5. decembra. V Washingtonu se je se-
stal odbor »National Catholic Welfare Conference«
(katoliške konference za dobrotlost) in škofje,
člani tega odbora, so ob tej priliki objavili izjavo,
ki je važen dokument današnjih razmer v Severni
Ameriki.

Gospodarsko in finančno stavbo so zrušile sile,
ki so razjedle temelje zakona, pravice in morale za
dolgo let, ugotavlja izjava. Čeprav ni mogoče zani-
kati nevarnosti sedanjega položaja, bi ne bilo lo-
gično misliti, da se ta ne da ozdraviti. Za to ni po-
treben komunizem in tudi ne katerakoli diktatura.
Za današnji položaj je odgovorno ljudstvo samo in
ozdravljenje odvsi od njega samega. Marsikatero
zlo bi se bilo dalo preprečiti s pametno zakonodajo
in s takojšnjim posredovanjem vlade, toda narodi
so na vsak način odgovorni za vlado, ki jo imajo.
Volivci so bili krivi, da so občinski odbori golju-
lili, podkupovali in kradli javno premoženje in se
vezali s tolovaji, ker niso proti temu nastopili. Vlade
raznih držav so nalagale ljudstvu neznošljiva fi-
nančna bremena. Volivci so bili tudi krivi, da je
zvezna vlada zapravljala denar in spravila državne
finance v kritično stanje. V zvezi s poročilom finan-
čnega odbora v senatu ugotavljajo škofje, da je ljud-

stvo izgubilo respekt pred trgovskimi ustanovami.
Nepoštenost finančnih krogov, nepoštenost pri po-
slih, korupcija v politiki, slaba uprava justice, umori,
uboji, tatvine, ropi oseb in splošno nasilje niso nič
drugace kakor grdi znaki splošne demoralizacije, ki
je obrodila milijone in milijone delavcev na brez-
delje in brezposelnost, na lakoto, na trpljenje in ob-
up. Škofje pozdravljajo odločno akcijo predsednika
Roosevelta, ki je v glavnem pravilna. Njegov pro-
gram je najboljši izmed tistih, ki si jih je mogoče
izbrati, in vsak poskus, da bi kdo sedanje težkoče
izbral v svoje strankarske namene, je treba zav-
niti kot zločin proti človeštvu. Treba je uničiti vso
delavnost in vse vplive, ki so vzrok sedanje telesne
in moralne izčrpanosti. Če hočemo, da nastopijo
časi politične svobode in socialnega miru, moramo
obnoviti duševno življenje ameriškega naroda; obu-
diti je treba vero v Boga in zaupanje v njegovo
božjo previdnost!

Dunajska vremenska napoved: Danes ponoči
jasno in v posameznih krajih hude alane v niž-
vah. Jutri mogoče na severovzhodu povečanje ob-
lačnosti. Čez dan bo temperatura narasla, kasneje
pa kaže na sneg.

Zmaga alkohola v Ameriki

Newyork, 5. dec. Danes prenesha v Združenih državah prohibicija, Roosevelt bo to naznanil s posebnim uradnim razglasom. Pričakujejo, da bo zaradi tega današnji dan potekel po vseh Zedinjenih državah z bučnim veseljem.

Ljubljana, 5. decembra.

V Zedinjenih državah je padel sedaj še zadnji spomin bivše republikanske dobe. Ko so zmogli demokrati lani junija meseca, je začela umirati prohibicija (prepoved točenja opojnih pijač) in danes, prav danes je njeno smrt proglasil predsednik Roosevelt v posebnem slovesnem proglasu na ameriški narod, 17 mesecev je trajalo umiranje in to radi previdnih predpisov ameriške ustave, ki ne dovoljuje revolucionarnih reform v 24 urah in ki na ta način popolnoma onemogočuje vsako demagogijo fraz in gestel.

Kakšen je bil postopek pri odpravi prepovedi točenja opojnih pijač? Zakon, ki je uvedel prohibicijo, se je oslanjal na 17. člen ustave Zedinjenih držav. V Ameriki pa ni nikogar, ki bi se upal dotakniti se tega svetlega ustavnega zakona, ki je tako rekoč postal nedotakljiva svetinja. Mogli bi sicer obiti ustavni zakon s tem, da bi bil državni zbor odločil ogromno vsoto dolarjev (225 milijonov — 11.250.000.000 Din, ali več, kakor naš državni proračun), ki je bila potrebna za pobijanje tihotapljenja z opojnimi pijačami. Vendar pa poslanci tega niso marali, ker bi se lahko zgodilo, da pride prihodnji protialkoholni parlament, ki lahko to vsoto potrdi in vse bi potem ostalo pri starem. Treba je spreminiti tojev zakon in sicer na način, ki ga dovoljuje ustava. Ustava pa dovoljuje, da parlament predlaga dopolnilni člen k ustavi ali kakšno novo razlago. A za to je treba privolitve na parlamenta, ne predsednika in ministrov, ampak privolitve ljudstva samega, ki ima pravico izraziti se o predlogu v posebnem ljudskem glasovanju (plebiscitu). In tako je prišlo do tega, da je bila pozvana vsaka od ameriških zveznih držav, da glasuje o predlogu, da se naj spremini prohibicijski zakon in z njim tudi dotični člen državne ustave. Dne 30. februarja letošnjega leta so bile države pozvane, da vsaka zase uredi ljudsko glasovanje, kakor hoče.

Druge za drugo so države glasovale. Danes ena, jutri druga. Doslej je glasovalo 39 držav (vseh zveznih držav je 48). Samo dve od njih, Carolina, severna in južna, sta rekli ne, vse ostalo je glasovalo za svobodno pitje alkoholnih pijač.

Na današnji dan, dne 5. decembra, so se zbrali zastopniki posameznih držav, ki so jih v plebiscitu v to izvolile, in so glasovale, da naj se sprejme predlog o odpravi prohibicije. In s tem je ameriški narod pokopal prohibicijo. Toda sedaj morajo še posamezne države spreminiti alkoholno zakonodajo in šele potem se bo lahko reklo, da je točenje in pitje alkoholnih pijač dovoljeno po vsem ozemlju Združenih držav. Takšen je postopek, ki ga predpisuje ameriška ustava. Takšno je tudi spoštovanje ameriškega ljudstva do svojega ustavnega zakona.

Novi, sedaj sprejeti predlog bo včlenjen zopet kot 21. dopolnilni člen v ameriško ustavo. Ako bodo nekaj Američani hoteli prenehati piti, bo potreben zopet isti dolgotrajni postopek, da se uveljavi novi prohibicijski zakon.

Kakšne bodo posledice odprave prohibicije v Ameriki? Velike seveda! V državnem denarstvu bo prihranek ogromen. Državna blagajna bo pri-

hranila najprej tistih 225 milijonov dolarjev, ki jih je morala razmetati za tajno protialkoholno politiko proti tihotapcem opojnih pijač. Roosevelt je izjavil, da bo ta vsota vporabljena za boj proti brezposelnosti. Država bo nadalje vdarila na opojne pijače posebne trošarine in pričakuje od tega letni izkupiček 700.000.000 dolarjev (35 milijard Din), s čemur misli predsednik nekoliko razbremeniti ameriškega davkoplačevalca. Seveda nove zakonodaje glede obdavčenja alkoholnih pijač še ni in preden se 24. januarja 1934 sestane ameriški kongres, ki bo sprejel novo zakonodajo, bo vlada dala polna svoboda in brez dvoma tudi popolna anarhija.

Kakšna bo nova zakonodaja, je težko povedati. Svoje dni so vpeljali prohibicijo predvsem zaradi tega, ker so hoteli udariti po raznih bandah zločincev in nočnih tolovajev, ki so zavladali po vseh velikih mestih države. Kaj postaviti na njeno mesto, da bi se banditstvo sedaj še bolj ne razpaslo? V merodajnih krogi študirajo sedaj najrazličnejše načine. Eni predlagajo, naj se uvede način treznostne zakonodaje, kot je v veljavi na Švedskem, in ki daje državi pravico, da deli koncesije za točenje opojnih pijač. Drugi so zopet za kanadski način, ki je uvedel državni monopol na alkohol. Tretji zopet so mnenja, naj posamezne države, vsaka sama zase, uvede zakonodajo, ki se ji zdi najbolj primerna za pobijanje tolovajstva v zvezi s točenjem alkohola. Osrednja zvezna vlada bi si pridržala le to pravico, da bi pobirala posebno trošarinsko takso za svojo blagajno.

Takšen je konec »plemenite izkušnje«, kot je bilvi predsednik Hoover imenoval rajni prohibicijski zakon. Poskus, da bi država prevzela skrb za stvari, ki se je ne tijejo in ki so odvisne le od moralne višine osebne zavesti in osebne vesti, je sramotno propadel. Toda nekaj pa je vendar le dosegla sedaj že nekdanja prohibicija. Ona v Američana napeljala k zmernosti. In to je velik uspeh, ako je človek, ako je človeško občestvo postalo zmerno v življanju alkohola, ker zmernost je čednost duše, ki se uveljavlja tudi na drugih poljih, kjer grozijo človeku razdirajoče strasti.

S. G.

Alkoholu so se odprle zatvornice

Newyork, 5. dec. c. Vse mesto je danes preplavilo celo morje alkohola, vendar vse količine pripravljene alkohola ne bodo zadostovale niti za en dan. Vsi oni, ki so imeli količkaj denarja, so si že prej nabavili alkohol, ki ga nameravajo uživati doma, tako da se bo odprava prohibicije večinoma proslavljala v privatnih sobah. Na ulicah je toliko ljudi, da je neprestano gneča, in je težko preriniti se naprej. Pivovarne ne morejo proizvajati toliko piva, kolikor je danes povpraševanja po njem. Zato se nestrno pričakujejo parniki, ki prinašajo alkohol iz Evrope. Tudi iz Avstralije plovejo parniki s pijačami. V Beli hiši pa hočejo ta moment izkoristiti, da bi državna blagajna dobila čim več dohodkov od pijač. Zato so sestavili poseben odbor, ki bo izdelal predloge za obdavčenje alkohola iz inozemstva. Pričakujejo, da bo državna blagajna dobila v prvem črtu okoli 600 milijonov dolarjev za inozemski alkohol.

Henderson se obrača na krščanske cerkve

Spomenica predsednika razorožitvene konferencie in odgovor Vatikana

Predsednik razorožitvene konferencie Henderson je poslal spomenico krščanskim cerkvam, v kateri pravi, da resnost sedanega svetovnega položaja ne pripušča, da bi cerkve ostale indiferentne zlasti sprito vedno glasnejših bojnih klavev in vedno hujše zapletenosti razmer med državami. Kristjani, ki človeštvo pojmujejo kakor veliko družino, morajo združiti svoje moči, da bodo v stanu prepričati narode, da njihova varnost ni v uporabljanju bojnega orožja, temveč v moralni avtoriteti kolektivnega mira, katerega garantirata Zveza narodov in pariški pakt.

Na to spomenico odgovarja »Osservatore Romano«: »Poslanica g. Hendersona ima zelo veliko dobro stran, ušla pa ji je tudi neka pomanjkljivost.

Njena dobra stran je ta, da še enkrat povdarja, kar uči vsa zgodovina. Sedaj, ko je človeštvo prišlo v najhujše stiske in ko ne zadostujejo več zgolj človeške sile, ima pogum, da se spomni na to, na kar je pozabila misel ali življenje, ideja ali navade: da se spomni na duhovne vrednote, na verske čednosti, pa božji nauk. Z eno besedo: da se spomni Boga. Ta akt ponizanja pred Kraljem kraljev in Gospodom gospodovalec je prvi ugodni predpogoj za božje usmiljenje.

Edina pomanjkljivost Hendersonove poslanice je pa v tem, da jo prezrla znano dejstvo, da je ka-

toliška cerkev z besedo in dejanjem Petra, z besedo in dejanjem njegovega naslednika Pija XI. že davno neprestano in proti vsem nasprotnim mišljenjem proglašala mir kot potreben pogoj za trumf božjega kraljestva — mir Kristusov in kraljestvu Kristusov. — Katoliška Cerkev smatra mir za najboljšo rešitev tudi gospodarske krize, smatra ga kot edino garancijo proti samomoru tako Evrope kakor vsega sveta. Cerkev je oznanjala mir z vso svojo avtoriteto, z vsemi opomini in grožnjami, z avtoriteto, ki jo ima od Boga in ki veže v vesti človeka. Zato smo ponosni, da lahko zagotovimo g. Hendersona in vse druge poštene politike, da so iskreni prijatelji miru, da bo njegov poziv med katoličani našel tem pristnejši in globlji odziv, ker je le odmev neprestanih opominov našega skupnega očeta, poglavarja krščanstva, naslednika Petrovega in predstavitelja na zemlji nebeškega Kneza miru.

Zato kolektivni sistem miru ne more trajno temeljiti na nobenem človeškem paktu, pa naj ga kdorkoli podpisje in naj se kakorkoli imenuje; ako ne bo sklenjen ne le med narodi, ampak med narodi in med Bogom, med dušami in Kristusom z iskreno, odkrito in svobodno garancijo vlad in zakonov.

Odlikovanja

Belgrad, 5. decembra. Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog notranjega ministra so odklikovani: Z redom jugoslovanske krone 3. stopnje dr. Stevan Hadžić, pomočnik bana savske banovine; z redom jugoslovanske krone 4. stopnje dr. Vilko Pfeifer, načelnik splošnega oddelka banke uprave dravske banovine, dr. Fran Goršič, inspektor notranjega ministrstva; z redom sv. Save 4. stop. dr. Alojzij Gregorin, okr. načelnik logaškega okruga, Viktor Kokač, policijski svetnik policijske uprave v Ljubljani; z redom jugoslovanske krone 5. stop. Stevan Krajnovič, komisar obmejne in železniške policije v Mariboru, dr. Tino Čuška, okrajni načelnik krškega okruga; z redom sv. Save 5. stopnje Jernej Božič, višji finančni tajnik banke uprave dravske banovine, Fran Jaki, pomožni tajnik, Maribor, levj breg, Anton Krajšek, okrajni podnačelnik novomeškega okruga, dr. Josip Oražem, okrajni podnačelnik laskanskega okruga; z redom belega orla 3. stopnje dr. Milorad Nedeljković, generalni ravnatelj Poštne hranilnice; z redom jugoslovanske krone 5. stopnje Franc Suša, politično-upravni urad. banke uprave dravske banovine; z redom sv. Save 4. stopnje Alojzij Hočevar, tehniški višji svetnik kraljeve banke uprave v Ljubljani; z redom jugosl. krone 5. stopnje Vladimir Knez, višji tehniški pristav banke uprave v Ljubljani; z redom sv. Save 5. stopnje Franc Jerin, praktični tehnik na tehničnem oddelku banke uprave v Ljubljani.

Zagrebska vremenska napoved: Pretežno oblačno, vendar pa se bo pričelo počasi jasneti, zlasti v severnih in vzhodnih krajih. Mrz bo polagoma pojenjal in nastopilo bo stalno vreme.

Zaščita kreditnih zadrug

Slični ukrepi kot pri bankah - Nove odločbe glede jamstva - Sredstva za sanacijo

Uredba o zaščiti kreditnih gospodarskih zadrug in njihovih zvez, ki je bila izdana na osnovi čl. 6. zakona o podaljšanju veljavnosti zakona o zaščiti kmetov, se glasi:

Cl. 1. Kreditnim in drugim gospodarskim zadrugam, ki sprejemajo hranilne vloge, kakor tudi njihovim zvezam, se lahko odobri zaščita po določbah uredbe o zaščiti denarnih zavodov in njihovih upnikov z dne 22. novembra 1933 izvedeni pretvarjanja starih terjatev v deleže in odpisa deležev v primeru odgovitve plačil ali sanacije, če so zaradi odgovitve plačil, odobrene po obstoječih predpisih njihovim dolžnikom, prišlo v nemožnost, izvrševati redno svoje obveznosti napram upnikom, in sicer z izpremembami, navedenimi v naslednjih členih.

Cl. 2. Odloke, ki jih po predpisih uredbe o zaščiti denarnih zavodov izdaja minister za trgovino in industrijo, bo izdal glede zadrug in njihovih zvez kmetijski minister. Zoper njegov odlok ni pritožbe na državni svet. V ministrski odbor, ki je določen v omenjeni uredbi, pride, kadar gre za zadruga ali njihove zveze, namesto ministra za trgovino kmetijski minister.

Za pregled, predvidene v predpisih omenjene uredbe, bo kmetijski minister v prvi vrsti določil revizorje zadrugnih zvez. Določbe čl. 7. omenjene uredbe ne veljajo za zadruga in njihove zveze. Pregleda ni treba vršiti komisijsko. Stroški za pregled v zvezi s prošnjami za zaščitne ukrepe se krijejo iz fonda za te pregled, ki se bo osnoval. V ta fond bodo vse zadruga, ki sprejemajo hranilne vloge, in njihove zveze plačevale doprinos, cigar višino bo določil kmetijski minister. Doprinos pa ne more biti večji kakor eden promile vplačanih deležev in rezervnih fondov, izkazanih v letni bilanci vsake zadruga oziroma zveze. Podrobnejše določbe o fondu za pregled bo izdal kmetijski minister.

Kjer je v omenjeni uredbi določeno zasliševanje posvetovalnega odbora za bankarstvo, bo zaslišana Glavna zadruga zveza kraljevine Jugoslavije, oziroma Državna zveza zadrug za kmetijski kredit, če je zadruga pri njej včlanjena.

Cl. 3. Prošnje za odobritev zaščitnih ukrepov določenih v omenjeni uredbi bodo predlagali kmetijskemu ministru, in sicer: 1. zadruga, ako je včlanjena pri kakih zvezi, ki vrši revizijo po tej zvezi, če pa ni včlanjena, pa po Glavni zadrugi zvezi kraljevine Jugoslavije. 2. zadruga zveza, ako je včlanjena v Glavni zadrugi zvezi kraljevine Jugo-

slavije po tej zvezi, drugače pa neposredno kmetijskemu ministru.

Cl. 4. Izvenstečajno likvidacijo zadruga lahko poveri kmetijski ministru tudi zadrugi zvezi, pri kateri je zadruga včlanjena.

Obveznosti zadrugnikov napram zadrugi oziroma zadrugnim zvezam v pogledu jamstva bodo likvidatorji uveljavili po predpisih, ki veljajo na sedežu zadruga (zadruga zveze) za uveljavljenje jamstva v stečajno zadruga (zadruga zveze). Likvidatorji zavzemajo v tem pogledu položaj upravitelja stečajne mase.

Cl. 5. Jamstvo zadrugnikov, ki po uveljavljenju te uredbe prenehajo biti člani zadruga, se podaljša preko zakonitega roka na 5 let, če v pravih samih in to v višini desetkratnega iznosa deleža. Iznos jamstva ne more biti manjši kot 1000 Din.

Dokler traja jamstvo, ne more bivši zadrugnik zahtevati izplačila svojega zadrugnega deleža, niti izplačila obresti, niti onega dela letnega bilančnega viška (dobička), ki bi mu sicer pripadal po pravici.

Cl. 6. Zadruga zveze lahko po sklepu občnega zbora ustanovijo sanacijski fond. V to svrhu lahko od včlanjenih zadrug pobirajo do 10% letnega čistega dobička, poleg tega pa lahko poberejo enkratni doprinos za vedno do 10% rezervnega fonda vsake včlanjene zadruga, izkazane v zadnji letni bilanci. Uporabo fonda odredi sklep zvezne skupščine.

Cl. 7. Kazenska določila omenjene uredbe se analogno nanašajo tudi na zadruga in njihove zveze.

Cl. 8. Kjer je v omenjeni uredbi govor o »denarnem zavodu«, »osnovni glavnici«, »delničarju«, »članu družbe« ali »skupščini delničarjev«, ter »trgovskemu registru«, je po tej uredbi razumeti »zadruga«, oziroma »zadruga zveza«, »zadrugi delež«, »zadrugniške«, »občni zbor zadruga« in »zadrugi register«.

Cl. 9. Kmetijski minister se pooblašča, da v sporazumu z resornimi ministri izda vse potrebne pravilnike za izvajanje te uredbe. Pravosodni minister je pooblaščen, da v sporazumu s pristojnimi ministri daje avtentična tolmačenja predpisov te uredbe.

Cl. 10. Ta uredba stopi v veljavo z dnem objave v »Službenih novinah« in prenehajo z istim dnem veljati vsi predpisi, ki s to uredbo niso v skladu (Službene novine, 4. decembra.)

Čajanka priavstriškem konzulu

Ljubljana, 5. decembra.

Avstrijski generalni konzul g. Rosenberg Orsini je povabil predstavnike ljubljanskih oblastev in častnike na čajanko v svoje stanovanje v Langusovi ulici. Vabilo so se povabljeni odzvali v velikem številu in s tem pokazali razpoloženje jugoslovanske javnosti za sodelovanje s sosedno državo. Na čajanko so prišli med drugimi povabljenimi tudi ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman, banov namestnik dvorni svetnik Marj, ljubljanski župan dr. Puc, vseučiliški profesor dr. Ujčič, nadalje dr. Windischer, bivši tajnik Trgovske zbornice in predstavniki ljubljanskih dnevnikov. Navzočen je bil tudi dr. Scheichelbauer, tiskovni referent deželne vlade v Celovcu. Med gosti in gostiteljcem se je razvil živahen razgovor. Posebno živo so se razgovarjali z dr. Scheichelbauerjem slovenski častniki. Razumljivo, da je prišlo pri tem na dnevni red tudi koroško vprašanje, ki je še vedno ena izmed prvih ovir za tesnejše sodelovanje med Jugoslavijo in Avstrijo, posebno pa med Slovenijo in obmejnimi avstrijskimi deželami. V tem pogledu nam g. Scheichelbauer ni prinesel nikakih novih vesti. Dr. Scheichelbauer je bil veselo presenečen nad prijaznim sprejemom v Ljubljani. Samo po sebi umevno, da je bila potrežba prvovrstna.

Iz stuošine

Belgrad, 5. dec. m. Seja finančnega odbora, ki bi se bila morala vršiti danes dopoldne, je bila ponovno odgodena za jutri, popoldne pa je bilo poročeno, da bo prihodnja seja finančnega odbora, ki pretresa vse zakonske osnutke, ki jih je predložil Narodni skupščini finančni minister, sklicana pismeno. Danes popoldne pa sta imela seji odbora za proučevanje uredbe o zaščiti kmeta in o izvedbi javnih del. Na sejah se je nadaljevala debata o gornjih uredbah v podrobnostih.

★

Belgrad, 5. dec. m. Danes je bil tukaj sestanek rezervnih podčastnikov, na katerem se je sprejel sklep, da tudi rezervni podčastniki osnujejo svoje združnje. V ta namen je bil izvoljen akcijski odbor, ki bo sestavil pravila in bo pripravil vse potrebno za ustanovni občni zbor.

Utrinki

NEUSPEH NEMŠKE PODMORSKE VOJNE

V francoščini je admiral Arno Spindler v založbi Payot izdal prvo knjigo o nemški podmorski vojni. Pisatelj opisuje znanaj podmorske vojne in nazadnje prihaja do zaključka, da med svetovno vojno Nemčija ni uspela s svojimi podmornicami. To sejo trditve podpre z jako nazornimi številkami. Po njegovih podatkih je Nemčija stopila v podmorsko vojno z 22 podmornicami. Prva podmornica so bile majhne in slabe in so potrebovale 3-5 minut, da so se potopile. Poznejše so bile tehnično bolj spopolnjene, boljše oborožene in so razpolagale z najmodernejšimi aparati. L. 1914 je bilo na novo zgrajenih 11 podmornic, zavezniki pa so jih potopili 6. L. 1915 na novo zgrajenih 52, potopljenih 20, l. 1916 novo zgrajenih 108, potopljenih 22, l. 1917 novih podmornic 57, potopljenih 65, l. 1918 na novo zgrajenih 85, potopljenih 73. Ze iz teh števil se vidi, da so Angličani svojo obrambo proti podmornicam vedno učinkoviteje izpopolnjevali, kar se je videlo tudi iz zmanjšanege števila potopljene trgovske tonaže. L. 1917 so Nemci potopili 6.344.000 trg. tonaže, l. 1918 pa 3.989.000 ton. Vsega skupaj so potopile nemške podmornice 15.000.000 ton trgovskih ladij, od teh 9.000.000 last Velike Britanije, drugo pa od zaveznikov in neutralcev. Vendar niso mogli Nemci prepričati, da ne bi zavezniki redno oskrbovali svojih let s hrano in strelivom. Sproti so zgradili več, kakor pa so Nemci mogli potopiti. Nemških podmornic je bilo potopljenih od skupnega števila 343 v teku vojnih let 178. Pri tem je našlo smrt 5132 nemških mornarjev, to je približno 50% vsega podmorniškega nemškega moštea.

Pisatelj pripoveduje, da je vprav z neuspehom

podmorske vojne nemško vrhovno vodstvo doživelo najhujše razočaranje. Kajti sploščka so bili v glednem stanu trdno prepričani, da bo s podmornicami v nekaj tednih mogoče spraviti Anglijo na kolena.

ZENA V ITALIJI

Italijanska vlada je sklenila, da bo znižala število v državnih uradih zaposlenih ženskih moči. Dosedaj presega po nekaterih strokah število ženskih uradnih število moških nastavlencev. Vlada je strogo naročila, da posamezni upravni oddelki uvedejo numerus clausus za ženske; morejo pa, ako se jim zdi umestno, odstopiti sploh vse ženske iz uradov Dekleta in žene, ki so zaposlene v industriji, ne smejo delati več kot 11 ur dnevno. Pred 14. letom dekleta ne smejo stopati v službo. Dosedaj je veljala prepoved do 12. leta.

Italija je torej sledila Nemčiji. Začasno je to brez dvoma bridka operacija, ki pa se bo polagoma pokazala, da je v interesu žensk samih. — Kajti s tem, da se moške spravi h kruhu, se spravi dekleta v zakon. Ravno to pa hotajo doseči nove dene naredbe.

POMAGALO JE

Bretonski katoličani so proti antiklerikalnim elementom dosegli lep uspeh. »Odbor za varstvo laične države« je napovedal v mestnem gledališču v Brestu več iger, ki sramote katoličane in duhovnike. Zveza katoliških družinskih očetov pa se je takoj obrnila s protesti na podnadirala Exelmansu, ki je župan v mestu in z energičnimi protesti dosegla, da se izločene igre niso vršile. Pač pa so se predstave vršile v Rennesu, kjer se katoličani niso zganili, kljub temu, da jih je več kakor v Brestu

Bolgarska kraljeva dvojica obišče Belgrad

Belgrajska »Pravda« prinaša poročilo sofijske »Pobede« o prihodu bolgarskega kraljevskega para v Belgrad, ki bosta prišla koncem tega tedna ali v začetku prihodnjega tedna. Spremljali ju bodo predsednik vlade Mušanov in mnogi drugi. Zaradi tega se že nahaja v Belgradu bolgarski polkovnik Panes. Diplomatski krogi v Belgradu se zelo zanimajo za ta prihod.

Bolgarsko-jugoslov. zблиžanje

Sofija, 5. dec. m. V Plovdivu se je ustanovilo bolgarsko-jugoslovansko združnje, katerega cilj je sporazum in sodelovanje bolgarskega in jugoslovanskega naroda. V novo združnje se je doslej vpisalo nad 200 članov. Po dobrih informacijah se pripravlja ustanovitev sličnih društev tudi v drugih mestih, zlasti v Varni in Ruščuku.

Osebnostni vesti

Ljubljana, 5. decembra. G. ban dr. Drago Marušič v četrtek 7. t. m. ne bo sprejemal strank, ker bo službeno zadržan.

Belgrad, 5. decembra. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog ministra za socialno politiko in narodno zdravje je imenovan za primarja na splošni državni bolnišnici v Ljubljani v 5. skup. dr. Alojz Kunst, šef zavoda za röntgenologijo na splošni banovinski bolnišnici v Ljubljani v 5. skupini in 1. kategoriji.

Ivan Albrecht:

O svetem Miklavžu

Kako hodi k vam dobri svetec Miklavž? Jaz vem, da sem ga poznal na moč tajinstvenega, ne takega, kakor je zdaj v navadi. Nam se Miklavž ni prikazoval, nas ni nič svaril in izpraševal, ampak je prihajal res kakor duh. Najbolj radodaren je bil pri starem očetu, zato sem mu tam vselej nastavljal pehar in škorenj, da bi mu ne zmanjkalo prostora za darove. Že popoldne pred veselimi dnem sva z materjo nastavila, stari oče pa se je nagajivo smehljajal, češ:

»Boj ve, kako bo kaj letos. Ako nisi bil dovolj priden, pojde nemara svetnik kar mimo —»

Take besede so me vselej globoko presunile in sem z največjo natančnostjo jel izpraševati svoje vest. Brez sibe in strogega izpraševanja je tedaj mati kar na lepem izvedela in spoznala vse moje številne pregreške in prestopke; kajti pred svetim Miklavžem ne kaže imeti skrivnosti, posebno ne pregrešnih, o joi!

Primese se torej matere za krilo in začnem iztkati po sencah svoje mlade duše. Nemara odrasli ljudje niti ne vedo, kako je otroku, ko mora obtožiti sam sebe. Bog pomagaj, naj bo tedaj na ljubo svetemu Miklavžu, da vsaj pri njem ne bo zamere.

Leto je dolgo in v otroški glavi se v tem dolgem času rodi nebroj porednosti. Le kaj poreče mati, ako jih zdajle izvje?

Hudo je, toda vse ne pomaga nič: treba je začeti.

Mkham!

»Veste, mati, sosedove maslenke niso obrali ciganski otroci in tudi ne naš pastir, ampak —»

»Ti?«

»Jaz.«

Hvala Bogu! To se mi je zdelo najhujše. Tiste preklicane hruške so bile tako nazarensko slastne, da sem se sedaj občutil v ustih prijeten okus po njih. Spokorno sem pogledoval zdaj deda, zdaj mater, kaj porečeta k strahotnemu priznanju. In pomislitel! Nič se mi ni zgodilo hudega. Ded je prijazno menil, da nikakor ne bi bil smel hoditi k sosedovim hruškam v vas, najsi so še tako zapeljive.

»Saj ne bom nikoli več!« sem slovesno zatrdil, a ded je menda že dobro poznal slabost človeške nravi.

»Seve,« me je potolažil. »odelej ti ne bo več treba tega. Prihodnje jesen jih boš imel doma na vrtu. Saj bo že štiri leta, odkar sem cepil —»

Joj, kakšno veselje! Skoraj sem pozabila na vse ostale pregreške, tako me je vzradostila dedova novica! Maslenke bodo doma! Ej, res je dober, najboljši svetnik je ta čistiljivi, dobri sveti Miklavž!

Zdaj oem prišel še z drugimi odkritji na dan.

Sv. Miklavž - zaščitnik splavarjev

Splavarstvo je velevažna panoga v gospodarstvu onih delov Slovenije, ki se odkljujejo po bogastvu svojih obsežnih gozdov. Splavi spravlajo neobdelan les in rezano blago po vodnih cestah na najcenejši način na tržišča v notranjosti naše države, ki so čisto več sto kilometrov oddaljena. To spravljanje blaga po vodi je tako poceni, da niti moderna železnica splavarstva ni mogla uničiti, kakor je sicer podkopala vojni in prevažanje z vozovi in konji po vseh dolinah, kjer žvižga niena kolonotiva.

Poleg Dravske doline cvete splavarstvo pri nas najbolj v Savinjski dolini, in sicer tako zelo, da moraš brž misliti na splave in splavarje, kakor hitro čuješ besedo o Savinji in njeni dolini, ki je tako dolga kakor Sava do Ljubljane.

Vožnja s splavi po Savinji in potem po Savi doli v Belgrad je, kakor je zanimiva in mikavna, zelo naporna, zahteva brezprimerne vztrajnosti in jeklenih živcev, pa je razen tega tako polna največjih nevarnosti za življenje in imetje splavarjev, da ni čuda, da se baš oni globokoverni ljudje, v svoji borbi z grozečimi valovi Savinje ali Save v skrbi za svoje življenje najraje zatekajo k sv. Miklavžu, ki je znan svetnik, priprošnik, patron in zaščitnik vseh ljudi, ki potujejo, zlasti pa oni, ki se vozijo po vodah, bodisi po širnem morju ali po dolgih rekah. Tudi Mater božjo častijo splavarji posebno radi, ker verujejo, da jim ona s posebno naklonjenostjo štiti njihovo življenje. Ko spuste spomlad prvi splav v vodo, prižigajo pred njim kipov v »kolibi« na splavu sveče in svečke, da si tako izprosi njeno milost. Ali za še večjega svojega priprošnika, pokrovitelja in prijatelja pa imajo splavarji, posebno Savinjski, sv. Miklavža, onega, ki nosi zlata darila, zlata jabolka na svoji knjiži. Če častijo Mater božjo kot varuhinjo v smrtnih nevarnostih, molijo in se zahvaljujejo sv. Miklavžu še prav posebej za to, ker vidijo v njem onega prijaznega in dobrotljivega evetnika, ki jim emehljajočega obraza in lica povsod in rad pomaga do dobrega zaslužka.

Kjer stoji pogosto cerkve, posvečene sv. Miklavžu, tam prav gotovo vozijo les s splavi po bližnji vodi na tržišče. Te cerkve so vse zelo stare;

S Kosovskega polja

(Dalje.)

To so torej glavni kraji Kosovega polja, važni zaradi svojega zgodovinskega ali pa gospodarskega pomena. Med temi je potem raztresenih nekaj tucatov starinskih vasi in par novodobnih naselij kolonistov. Omeniti bi bilo kvečjemu še Obilicevo, na zapadnem robu Kosovega, kjer so pred par leti odprli premogovnik in kateremu se obeta baje še lepa bodočnost. To je menda tudi edino industrijsko podjetje na Kosovem, kajti Trepča še ne spada na Kosovo. Zena tamošnjega rudniškega ravnatelja je Slovenka in tudi med rudarji so 3 slovenske rodbine, ki se niso mogle obdržati kot poljedelci naseljenci in so odšle raje v rudnik.

Kakor kraji sami, tako je pa zanimivo tudi ljudstvo, ki tu živi. V srednjem veku je bilo naseljeno Kosovo izključno s srbskim življem, le po večjih mestih so živeli tudi grški, dubrovniški, nemški i. dr. trgovci, rudarji, boljši obrtniki itd., ki jih je privabilo sem cvetoče gospodarsko življenje. Po kosovski bitki, zlasti pa še po stalni in popolni osvojitvi Kosovega l. 1455 se je začela potem precej nagla penetracija s turškimi življem, posebno po mestih. Turške garnizije, uradništvo itd. so začeli dajati mestom polagoma muslimanski značaj, razen tega je pa prestopil tudi večji del bogatejših Srbov v islam. To zanimivo nezanesljivost in oportunitizem bogatejših slojev, danes jim pravimo meščanstvo, »gospodarski krog«, opazamo povsod in v vseh časih. Na bivšem Štajerskem so bili nemškutarji tr-

V gnezdu tiste grahaste čopke, ki je sicer zmera tako pridno nesla jajca, jih nekaj časa zato ni bilo nič, ker sem jih jaz sprva odnašal. Čemu so mi bila? I, s pastirjem sva pekla — vrane. — Da je tam pred malim šmarnom napelo sivko, imam tudi jaz na vesti. Čmrljevo gnezdo sem bil našel in hodil erikat med, sivka pa med tem v mlado deteljo. Krava se je poprej naveličala detelje nego jaz medu — Saj ne bom nikoli več!

Ako imam še kaj na srcu? Oh, včasih sem v nedeljo med mašo v cerkvi barantal za »pildke«. In z bratrcem sva se skušala, kdo bo prej mašo prebral iz molitvenika. On je hotel biti urnejši, a meni se je zdelo, da me goljufa, pa sva si pred zadnjim evangeliem malo segla v lase.

»Saj ne bova nikoli več!« oem obljubil kar za oba, tako me je potrl materin karajoči pogled.

Ko sem se tako do kraja otresel rešte svojih pregreškov in napak, sem bil kakor prerojen. Z vso zaupljivostjo sem stopil k staremu očetu in mu proseče pogledal v oči:

»Kaj deste, ali bo sveti Miklavž pokukal vsaj malo k nam?«

»Če boš odslej res bolj priden?«

»Seveda bom —»

»Potem nemara res ne pojde kar tako mimo. Vsa v škorenj ugne izpustiti kaj malega, ako že ne v pehar —»

Hvala Bogu, vsaj malo tolažbel Zvečer sem potlej molil, nič me ni bilo treba priganjati, in tudi spat sem se spravil čisto potihoma. Zjutraj sem bil nato vselej pred svitom pokoncil! In sem vselej z radostjo občutil, da je Miklavž verjel mojim obljubam o poboljšanju. Posebno pri starem očetu, kjer mi je pustil največ darov. — — —

Zdaj spi ded že dolga leta večno spanje in tudi moja mati je odšla v večnost za njim. Nikogar nimam, ki bi mi mu potolžil svoje nerode in nadloge, pa je pozabil name še dobri svetec Miklavž.

Povejte no, kako bi ga zopet privabil, da bi kdaj vsaj malo, čisto malo pokukal k meni, da bi bila prijatelja kakor nekoč?

Upam, da se zgodi to vsaj takrat, ko pojdem k dedu in materi v obisk.

MIRIM KRALJICA ČOKOLADE

Spenjeni Mirimov kipnik. Umešaj 5 žlic sladkorja in 8 žlic namazane specialne kuhinjske čokolade »Mirim« s petimi rumenjaki, naspeljen priden rahlo sneg treh beljakov ter zvrni to v namazan model katerega dna lahko obložiš s piškoti, omočenimi z rumom ali s ohrano sladko smetano. Kuhajte z Mirim kuhinjsko čokolado.

ponekod sega njihova ustanovitve nazaj v 12. ali 13. stoletje; neizpodbiten dokaz za veliko in častljivo starost splavarstva med Slovenci. Hočka podružnica sv. Nikolaja stoji sredi polja in gozda na Dravskem polju; toda če si ogledaš natančneje svet okoli nje, takoj spoznaš, da je nekoč Drava tekla zelo blizu mimo cerkve.

Največ cerkva in tudi vasi, ki imajo svoje ime po sv. Miklavžu, pa najdemo ob Savinji in njenem obrežju, baš za to, ker so Slovenci od pamtveka največ vozili splave po Savinji in po Dreti. Podružnice, pa tudi župne cerkve; v Gornji Savinjski dolini ne boš našel niti ene cerkve ali cerkvice, v kateri ne bi bil ta ali oni oltar posvečen sv. Miklavžu; njegove podobe, kipe in slike najdes v glavnih in stranskih oltarjih, na stenah in sobah; mnogostevilne slike, ki prikazujejo najrazličnejše prizore iz življenja in z nevarne vožnje pogumnih splavarjev, zahvalne in zaobljubne table z besedilom, naslovljenim na sv. Miklavža vzbujajo v vseh teh cerkvah tvojo pozornost, ne le tik ob Savinji in v njeni in Dretini dolini, ampak tudi v gorskih in planinskih cerkvah, cerkvicah, v zidanih znamenjih in v lesenih križih. Cerkev sv. Jošta, sv. Gervazija in Protazija na Dobrovlju, cerkvi sv. Radegunde in sv. Mihaela na Mozirski planini te z oltarji, podobami in slikami ravno tako spominjajo na sv. Miklavža, Savinjskih splavarjev patrona, kakor sv. Nikolaj nad Gornjim gradom, cerkev in kapelica sv. Miklavža v Libiji pri Mozirju, sv. Nikolaj na Vimpergu nad Polzelo, sv. Miklavž nad Celjem in sv. Nikolaj nad Rimskimi toplicami. Pa če je ena najstarejših župnih cerkvic med »Poljanci« v Celjski kotlini, ona v Zalcu, posvečena tudi sv. Miklavžu, ta naslov stare cerkve ni le dokaz za starost splavarstva v Savinjski dolini, ampak pričča tudi, da so bili splavarji v onih starih časih doma tudi med »Poljanci«

LOVCI - POZOR!

4. predavanje bo v četrtek, 7. decembra ob pol 21 v restavraciji na glavnem kolodvoru.

govci, gostilničarji, večji posestniki in sličen element, ki je potem tudi po vojni hitro preokrenil v nasprotno skrajnost. In na našem Krasu? Poznam sam celo vrsto ljudi iz teh slojev, ki so pred vojno najbolj kričavo vihrali s slovensko trobojnico in dolžili vse okrog sebe premajhne narodne zavednosti, a ki so po italijanski okupaciji prvi in — hvala Bogu — tudi edini takoj prešli v fašizem. dočim preprosto ljudstvo sicer tiho, a trdno vztraja. Ta proces koristolovstva polinteligenca in malo-meščanstva se ponavlja vsak dan in povsod. Tudi pri bosenskih kosovskih Srbih je bilo isto. Preprosto srbsko ljudstvo se je ohranilo, politično, gospodarsko in socialno gospodujoči sloj je postal muslimanski.

Versko in narodno tradicijo in zavednost je med priprostim srbskim ljudstvom vzdrževala potem le duhovščina z Gračanico kot duhovnim središčem in pod njenim vplivom ter vodstvom se je potem na koncu XVII. stol. ljudstvo tudi pridružil prodirajočim avstrijskim vojakom, ker je upalo, da se z njih pomočjo osvobodijo in osamosvoji. Toda Piccolominijeve vojske so se v Makedoniji izčrpale. Turki so jih začeli potiskati nazaj in tedaj so se seveda tudi uporni srbski Kosovci zbalj turškega maščevanja. Pod vodstvom pečkega patriarha Arsenija III. Crnojevića (l. 1690), se je dvignilo 350.000 Srbov s Kosovega, iz Metohije, iz Raške in okoliških krajev in se pridružilo umikajoči se avstrijski vojski, nakar jim je Avstrija odkazala bivaliče v prazni južni Ogrski.

Tej veliki selitvi je sledila potem še manjša pod patriarhom Arzenijem IV. in a tem je srbski živelj skoro izginil s Kosovega polja, a na izpraznjeno ozemlje so pritisnili Arnavi

in ne samo — kakor dandanes — med »Gornje-grajci«.

Tako spremlja sv. Miklavž s svojimi cerkvami svoje varovance na njihovih vožnji od Kroke in Bočne izpod Menine planine in od Ljubnega izpod Raduhe doli do Zidanega mosta. Predno došpe savinjski splav tjakaj, mora skozi nevarno »Zibelko«, ki je pred leti pogoltnila in do danes drži v svojem objemu vzornega gospodarja in splavarja I. Stoparja iz Nizke vasi. Tu savinjski splavar, prevozivši to nevarno mesto, še enkrat, zadnjikrat ob Savinji zare prijazno lice svojega patrona: sv. Nikolaj, ki s svetlega, jasnega brda Nad pečmi gleda na svoje varovance.

V Zagrebu, v Belgradu, v Zemunu in Pančevu jih je radodarno obdaroval. S sekiricami, »prokencami«, z urami, s svedrji, z zarjavljenimi obrabi in z denarci v žepih se vračajo. Pred kapelico sv. Miklavža v Libiji stojijo; molče se mu zahvaljujejo. Nekdaj so padali tudi zlatniki v njegov nabiralnik. Pa tudi še dandanes rad da vsak, kolikor zmore.

Tako-le jih z besedami, ki so napisane na lesenem ploščico, nagovarja:

»Kdor v mojo čast položi tukaj dar, Nesreče braniš bodem ga vsigdar.«

Oni, splavarji, pa prošijo njega, sv. Miklavža, svojega zaščitnika in zagotavljajo obenem:

»Na vodi srečo nam izprosi, Miklavž svetil! Ki za čast smo tvojo bili vneti.«

Dr. Fran Mišič.

Grša K.:

Parkelj, parkelj

Kaj ti pravim, črni parkelj: mučno mi je to rožljanje, vso noč slušal sem verige, grde, težke sanjal sanje.

Gledal sem obraze črne, brez ljubezni in veselja, zrl v obeh plamene rdeče, polne zlobe, škodoželja.

Slušal sem verig rožljanje, jok in stok, rotenje, kletve, vmes pa glasno krchotanje, blazni vrisk pogubne žetve.

Pa sem malone pozabil, da Miklavž darove nosi, da nočoj v nedolžna srca nade, smeh, veselje trosi.

Pa sem mislil sam pri sebi: teh dobrin je vse premalo... Črni parkelj, črni parkelj, kaj se mi je vse sanjalo!

Ferdinand Novak pred sodiščem

Ljubljana, 5. decembra.

Posesnik na Vrhpoljah pri Kamniku, Nande Novak, bivši župan v Nevljah pri Kamniku in bivši oblastni poslanec, se je danes pred malim kazenskim senatom zagovarjal zaradi obtožbe po čl. 3 in 4 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Mali senat so tvorili s. o. s. g. Ivan Kralj kot senatni predsednik, a votanta sta bila sodnika gg. Kobal in Gorečan. Javno obtožbo je zastopal šef državnega tožilstva dr. Robert Ogoreutz, obtožbeno pa je branil odvetnik v Kamniku dr. France Žvokelj.

Razprava je bila javna in je trajala dobro uro, od 14 do 15.

Kratka obtožnica očita Nandetu Novaku, da se je od poletja 1932 dalje v Kamniku in Nevljah: a) stalno norčeval iz sedanjega režima, češ, da bo ta propadel, da je vse skupaj na trlih nogah in da država nima denarja; b) da je opetovanokrat pripovedoval, da se namerava ustanoviti samostojna država, sestoeča iz sedanje dravske in primorske banovine ter Koroške, da je bil dr. Korošec v Rimu in se razgovarjal z Mussolinijem, s katerim je sklenil nekakšen pakt itd. Zakrivil je s tem prestopek po členu 4 in zločinstvo po členu 3 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi.

V razlogih navaja obtožnica, da je bil obtoženez pristaa bivše SLS in zaupnik bivšega predsednika vlade dr. Korošca. Ko je bil po 11 letnem županovanju razrešen te funkcije, je glasom pričevanja Franca Hočevarja, Franca Ovsenarja in Josipa Ravtarja opetovanokrat proti tem pričam napravil gori inkriminirane izjave. Osumljenec odločno tači, da bi se bil kdaj v tem smislu izrazil ter označuje, kakor navaja obtožnica, obtožence te izjave kot skrajne bedastoče. Trdi, da je bil vedno dober patriot in vnet zagovornik enotne Jugoslavije.

KRATKA OBTOŽENCEVA OBRAMBA

Predsednik: »Kaj pravite? Ali ste krivi?«
Obtoženez: »Ne. Nikdar kaj takega nisem govoril.«

Predsednik ponovi: »Ali ste govorili inkriminirane besede?«

Obtoženez jasno in odločno: »Kaj takega nikdar. S Hočevarjem o vsem tem sploh nisem govoril. Nikdar nikomur nisem pravil, da bi bil dr. Korošec pri Mussoliniju. Teča tudi nisem od dr. Korošca nikdar slišal niti zvedel.«

Branilec je sestavljal obširen dopolnilni dokazni material, ki ga je predložil sodišču.

ZASLIŠANJE PRIČ

Predsednik je pozval kot prvo prič v dvorano sedanjega župana v Nevljah Franceta Hočevarja. Predsednik: »Ali ste v sovrastvu z obtožencem?«
Priča: »Poprej ne, samo sedaj, mislim, odkar sem župan.«
Predsednik: »Ali sta se tožarila?«
Priča začne pripovedovati: »Dvakrat me je ovadil zaradi gostine. Enkrat je prišel pred gostilno razbijati. Smo ga spodili s psom.«
Obtoženez odločno ugovarja. Predsednik proti prič: »Povejte, kar vam je znanega. Ali je res obtoženez kaj pravil glede sedanjega režima in obstoja države?«

Priča: »Omenil mi je nekaj jeseni 1931. Je bil na svoji nji, pa mi je rekel, če že vem, kako se bo avtonomija ustanovila. Odrnil sem mu: Nisem nič slišal.«
Predsednik: »Ali je vam kaj drugega pravil?«
Priča: »Od drugih sem slišal in na več krajih.«
Predsednik: »Kaj ste slišali?«
Priča: »Da bo Slovenija sama za sebe.«
Na ponovno predsednikovo vprašanje je pričča potrdila, da njemu obtoženez o vsem tem ni nič govoril. Predsednik:

»Ali ste slišali, da bi bil govoril proti režimu?«
Priča: »Rekel je, da ne bo to tako dolgo ostalo.«
Predsednik: »Ob kateri priliki?«
Priča: »Pred dve letoma v svoji sobi. Govoril je o slabem gospodarstvu, da tako ne more dolgo ostati.«
Predsednik: »Ali je rekel, da režim propada?«
Priča: »Teča pa, o, ni rekel.«
Priča je tudi zanikala, da bi bil obtoženez govoril o režimu na trlih nogah.

Starček Franc Ovsenar kot pričča

V dvorano je bil nato pozvan 72 letni starček Franc Ovsenar.

Predsednik proti pričči, ki je nekoliko gluha, glasno: »Ali je z vami govoril o politiki?«
Priča odkimajoče: »Nikdar, nikdar ne!«
Predsednik je nato iz spisov prečital ugotovitve, da se pričča ne briga za politiko, da pričči tudi ni znano, kakšne govornice so se širile po kamniškem okraju.

Državni tožilec proti pričči: »Nič ne veste, da bi obtoženez zabavljal proti državi?«
Priča: »Nič ne vem.«

Priča Lakner Vinko,

45 letni posestnik, je kratko izpovedal razbremenilno za obtoženco.

Predsednik: »Ali je obtoženez z vami politiziral in govoril proti državi?«
Priča: »Nič. Se prav nič ne spominjam.«
Predsednik: »Čez režim?«
Priča: »Nič kaj takega!«

Priča je nato omenil, da je bil obtoženez pri ljudeh priljubljen. Predsednik je nato pričči predočil, kakšne govornice o Sloveniji so se širile. Priča jeoudaril, da je obtoženez vse te govornice zavrnil kot laž, da ne ve, odkod so prišle te govornice, širile so se tudi po Ljubljani. Nande Novak je vse to vedno zavračal.

Na branilčevo vprašanje, če obtoženez ni imel okoli leta 1927, ko je obiskal grobove padlih naših vojakov, pozneje predavanje o položaju Slovencev v zasadenem ozemlju, je pričča pripomnil, da je obtoženez imel taku predavanje na obnem zboru Prosvetnega društva.

Branilec: »Lakner! Ali ste slišali, da s ravno nasprotniki širili take vesti o dr. Korošcu?«
Priča: »Samo Hočevar je enkrat omenil, da se govori, da nas je hotel dr. Korošec prodati Italiji.«

Kot zadnja pričča je bil danes zaslišan odvetnik dr. Ivo Potokar

iz Kamnika. Predsednik: »Kaj vam je znano? Ali je obtoženez govoril proti državi in sedanjemu režimu?«
Priča: »Osebnopoznam obtoženco od leta 1931. Ponovnikrat sva bila skupaj. Opozoril sem ga, če mu je znano, kakšne govornice se širijo po Kamniku in okolici, da hoče Mussolini odstopiti nam zasedene kraje in da je dr. Korošec, šel v Rim. Odrnil mi je: To so sama podkitalca. Obstoj naše Slovenije je edino mogoče v Jugoslaviji! Glede režima mi je povedal, da je le nasprotnik JRKD da je bil vedno dober državlan, udan državi in kralju in da se zaveda svojih dolžnosti napram kralju in državi.«

Ker glavna obremenila pričča veterinarski svetnik Josip Ravtar ni bil navzoč, je bila razprava danes ob 15 prekinjena in se bo nadaljevala prihodnje dni.

Branilec dr. Žvokelj je še pripomnil, da se je obtoženi Novak, ko je bil veterinarski svetnik Ravtar prestavljen v južne kraje države, zavel zanj in izposloval, da je prišel nazaj v Kamnik. Bila sta nato intimna prijatelja ter se med štirimi očmi razgovarjala prijateljsko o političnih zadevah.

šem vučitrnskem ne dosti manj, drugi sosednji — drenički — je bil pa menda sploh ves kačaški. Ker se je velik del bogatih Turkov selil v Kemalovo Turčijo, Arnavtov pa v Albanijo, so ostala velika polja prazna in agrarna reforma je začela vnoveč naseljevati sem srbski živelj. Največ je bilo Crnogorcev, mnogo pa tudi Vojvodincev, Hercegovcev in Ličanov, zlasti potomcev onih, ki so se v 18. in 19. stoletju izselili od tu. Slovencev (primorskih) in Hrvatov je bilo le malo.

Ti naseljenci so strašno trpeli pred kačaki, kajti v ravnini je ostal seveda še vedno v zelo veliki večini arnavtski živelj, okoliško hribovje je pa ostalo sploh skoro kompaktno in izključno arnavtsko. Krvavi napadi so se vrstili dan za dnem in leto za letom. Notranji minister je pred leti nekoč podal v parlamentu točno statistično sliko kačaštva, a tu navajam le, kar so mi pripovedovali domačini in očividci. Mitrovića in naš Vučitrn zlasti sta bila neprestano cilj, predmet in središče kačaških navalov, da o napadih na manjše naseljeniške vasi in domove niti ne govorim. Posebno cesta iz Mitrovice v Peč je bila nepredhodna in velik del orožniških patrolj, ki so štele manj kot 20 moš, se sploh nikoli več ni vrnil v svojo postajo. Tu v Vučitrnu, kjer je danes 8 orožnikov, jih je bilo časih po 80. Priletel orožnik tu mi je pripovedoval, da se je udeležil samo od l. 1919—1923 kar 147 bitk s kačaki in l. 1923 je padlo samo v njegovem vođu v 27 dneh 58 orožnikov mrtvih. Takoj tu moram pa seveda poudariti, da o tedanjih razmerah danes ni več sledu in da je precej glavarjev tudi prejelo zasluženo plačilo. Zelo se je izboljšala tudi sodna uprava.

ti s hribovja na zapadu. Kar je ostalo tu Srbob, je preživljalo sredi divjih Arnavtov največje življenje, zato so se po osvoboditvi Srbije v začetku 19. stol. še ti naglo izseljevali v svobodno Srbijo in srbski živelj bi bil sploh popolnoma izginil s Kosovega, da se ni istočasno tudi priseljevalo vsaj nekaj Srbob z golič črnogorskih planin, kjer niso imeli kaj jesti in ki so bili tudi bolj trdoživi v večnih bojih z Arnavti.

Ker so bili Arnavti izrazito anarhičen element, so z njih prevlado izginili tu še zadnji sledovi nekdanje srbske duhovne in materialne kulture. Turška uprava je od roda do roda bolj propadala, zato so postali neomejeni gospodarji Kosovega Arnavti. V mestih so bili osredotočeni Turki, izven mest so pa neomejeno živeli in gospodarili Arnavti, vmes se je prebijala skozi življenje tudi še kaka srbska rodbina. Na vsem Kosovem jih je bilo morda par sto in to so tako zvan »starose-deocie«.

Arnavti so bili pa — kakor znano — tudi napram Turčiji neugnan revolucionarni živelj, zato je vladala tu prav do balkanske vojne prava arnavtska anarhija. Med balkansko in svetovno vojno je bil tu dejansko vojaški režim, zato jih je držal na udzi ta, a po svetovni vojni gotovo ni bilo v vsej državi bolj vročih tal, nego je bil naš vučitrnski okoliš. Versko in nacionalno fanatični Arnavti niso verovali v stabilnost državnih meja, zato so, podžgnani še po »Kosovskem komitetu« v Albaniji in po svojem roparskem in razbojniškem nagonu, šli v — kačake. Samo v sosednjem lapednem okraju jih je bilo v prvem povojnem desetletju kakih 1700, v na-

Liublanske vesti:

Še o cenah v Ljubljani

Ljubljana, 5. decembra.

Včeraj smo poročali, kako so se letos gibale cene nekaterim najbolj važnim živilom. Vzporedno s cenami kruhu so se gibale tudi

cene moki.

Bela moka je bila januarja še po 3.75 Din, pa se je takoj podražila na 4 Din in februarja celo na 4.50 ter je na tej višini ostala vse leto, le marca meseca je bila po 4.75 Din. Moka št. 2 je bila januarja po 3.50, februarja že po 3.75 in 4.25 Din, aprila pa celo po 4.50 Din, nakar se je ustalila na 4.25 Din. Moka št. 4 je bila redno za 0.25 Din cenejša, moka št. 6 pa še za 0.50 Din. Kaša je bila stalno po 4 Din, ješprenj po 4—5 Din, ješprenjek po 6—8 Din, otrobi po 3—3.50 Din, koruzni zdrob je bil po 3—4 Din ter je sedaj po 3.25 Din, ajdova moka boljše vrste redno po 6 Din, druge vrste pa po 5 Din, ržena moka do avgusta meseca po 3.50 Din, nato pa po 3.75 Din.

Kongregacijski praznik dne 8. decembra

Četrtek, 7. dec. pobožnost ob pol 6 zvečer: za fante v Križankah, za dekleta v uršul. cerkvi:

- a) Tiha adoracija pred Najsvetejšim;
 - b) Govor;
 - c) Pete litanije M. b. z ljudskim petjem.
- Petek, 8. dec. sveto opravilo ob 7 zjutraj:

- za fante v stolnici (g. prošt in gen. vikar Ignacij Nadrah), za dekleta v uršulin. cerkvi (prevzv. g. škof dr. Rožman):

- a) Praznični govor;
- b) Sv. maša s skupnim sv. obhajilom;
- c) Pesem »Povsod Boga«.

Proslava v Unionu ob 11 dopoldne:

- 1. Dr. Fr. Kimovec: Pesem mornarjev, himna; Mimar-Gigale: Tisočkrat ave, mešani zbor;
- 2. Pozdrav škol. referenta Dij. Mar. kongreg.;
- 3. Pozdrav kongreganista;
- 4. Pozdrav kongreganistinje;
- 5. Duh je, ki oživilja. Govori dr. Juro Adlešič;
- 6. Naše katolištvo. Govori F. Casar, stud. iur.;
- 7. Dr. Fr. Kimovec: Zdrava Marija, meš. zb.;
- 8. Dr. J. Pogačnik: Naša pesem, zb. dekl.;
- 9. Povsod Boga, poje vsa dvorana.

Vstopnine ni.

AKADEMIJA

v dvorani Delavske zbornice, 8. decembra 1933 ob 20 zvečer:

- 1. Hug. Sattner: Naša pesem, ženski zbor;
- 2. Božji popotniki — recitacija relig. pesmi;
- 3. Klavir in violina: a) S. B. Martini: Gavotte; b) F. Neruda op. 11: Berceuse slave;
- 4. Duet: a) Stanko Premrl: Hvalnica naši Gospe; b) Dr. Fr. Kimovec: Kraljici;
- 5. Maks Mell: Igra apostolov. — Vstopnice se dobe v predprodaji v Unionski trafiki in pol ure pred začetkom akademije pri blagajni.

Slaščičarna Petriček

izdeluje in nudi cenjenim odjemalcem izbrano čajno pecivo — 25 različnih vrst — 1 kg 65 Din.

Kaj bo danes?

Drama: »Praznik cvetočih češenj«. Red C.

Opera: »Havajska roža«. Red Sreda.

V verandni dvorani hotela Union ob 20 skioptično predavanje o moderni Turčiji. Predava g. J. Košiček.

Kino Kodljevo: Ob 8: »Huzarji prihajajo« (Fritz Schulz).

Nočno službo imata lekarni: mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ramor, Miklošičeva c. 20.

Kulturni obzornik

Verdi: Requiem

Koncert Glasbene Matice v Unionu.

Silna moč liturgičnih spevov, nanašajočih se na poslednjo skrivnost posameznika in vsega človeštva, s svojo religiozno globino in ob enem zunanjo dramatično napetostjo je snov, ki je razumljivo privlačila vse velike tvorce ne samo glasbenih umetnih nase, da so jo odevali v monumentalne umetniške oblike. Tako je tudi Verdi, največji italijanski glasbeni stvaritelj 19. stoletja, isto snov zajel vase in jo izoblikoval v presenetljivo glasbeno umetnino. Kot pripadnik naturalistične, romantično barvane smeri s posebnim italijanskim nacionalnim poudarkom, je ostal kot v vseh delih tudi v tem zvest svojemu osebnemu glasbenemu prepričanju in se je rajši oddaljil od dognane cerkvene glasbene smeri, kot da bi zatajil svoj osebni slog. Tej snovi je dogradil njeno učinkovitost prav tako na zunanji strani s tem, ko je izbral predvsem dramatično napetost in jo stopnjeval do živčno pretresljivih vrhunciev. Vzel je za izvedbo svoje glasbene zgradbe najrazvejnejši ansambel, mešan zbor, štiri soliste in veliki orkester stopnjevan še posebej v kovinastih pihalih.

To bistveno stran monumentalne skladbe je pravilno dojel dirigent M. Polič, ki je vodil ponedeljski koncert in sestavil za izvedbo razsežen aparat, sestojec iz številnega zbora Glasbene Matice, združenih orkestrrov opere, Ork. društva in drž. konservatorija, podprtili še z vojaškimi godbeniki, ter opernih solistov g. Gjurgjenčeva, g. Golobova, g. Banovca in g. Betetta. Vsa ta razsežna skupnost je bila sposobna dvigniti stopnjevana mesta do skoraj pretirano silnih zunanjih učinkov.

V detajlnih obrisih je zbor pokazal lepo aigurnost in zvočno zlitost. Tudi plastičnost

Cene žitu.

Zelo različno je varirala cena pšenice, pa tudi drugemu žitu, ker so ljubljanske cene pri tem blagu popolnoma odvisne od svetovnega trga. Najdražja je bila pšenica konec marca, ko je dosegla že 275 Din za 100 Din, potem pa je padla ter je sedaj okoli 175—185 Din za 100 Din, rž, ječmen, proso in oves so imeli skoraj redno med seboj enako ceno in sicer vedno približno za 30 Din nižjo od pšenice, koruza je bila med 115 do 135, ajda med 200—225, fižol ribničan med 220—240 dinarjev.

Kislo selje

je bilo 3—4 Din kg. Cene zelenjavi in gobam pa so bile različne ter vedno odvisne od sezone, vendar pa skoraj vedno zelo nizke. Z domačo zelenjavo je ljubljanski trg še vedno založen. S tem smo navedli vsa glavna živila, ki pridejo v poštev pri ljudski hrani, razen krompirja, ki je tudi zelo odvisen od letnih časov ter se mu je cena gibala med 0.50 do 1.50 Din za kg.

Pogreb podpolkovnika Ivana Kramaršiča.

Včeraj popoldne je bil pogreb pokojnega podpolkovnika Ivana Kramaršiča iz hiše Zalošti na Mišičevi cesti. Zadnje poti vrlega pokojnika se je udeležilo mnogo odličnega občinstva in javnih predstavnikov. Pred krsto je stopala vojaška godba, ki je svirala žalne komade, ter častna četa vojakov, za civilnim občinstvom pa je šlo zastopstvo aktivnih in rezervnih častnikov. Počastniki so tvorili častno stražo ob krsti. Sprevod je zaključila častna četa vojakov.

Kdor hoče spoznati moderno Turčijo

naj ne zamudi predavanja, ki ga priredi Leonova družba drev. ob 8 v verandni dvorani hotela Union pod naslovom »Tam za turškim gričcem«. G. predavatelj J. Košiček se je osebnoudeležil proslave 10letnice Kemalove republike v Ankari, ki se je izvršila z največjo slovesnostjo. Opisal bo tudi znamenitosti Carigrada in Sofije. Predprodaja vstopnic v Ljudski knjižnici, Miklošičeva cesta 7.

Verdijev Requiem se bo ponovil v ponedeljek 11. t. m. v celotnem obsegu v Unionski dvorani.

Pripominjamo pa, da so cene za drugo izvedbo nekoliko znižane, zato da omogočimo poset tudi najširšim plastem prebivalstva in damo tako priliko slišati delo, ki je izredno veličastno in učinkovito. Vstopnice bodo v predprodaji od četrtega dalje v knjigarni Glasbene Matice.

Pevski zbor Glasbene Matice ljubljanske.

Drevi (ne v četrtek) ob 20 vaja vsega zbora.

Sv. Miklavž za revne otroke.

Mnogo posla je imel Miklavž enoči, ko so ga tako željno pričakovali naši malčki. Preobložen je bil z delom, z razdelitvijo daril, tako da ni mogel opraviti vsega svojega posla. Mnogo je takih, ki jih še ni mogel posetiti. Zaradi tega je sklenil, da se bo na praznik v petek še enkrat vrnil med nas zemljane ter v slaščičarni Novotny na Gosposvetski cesti 2 sprejel in obdaroval 100 revnih otrok. Pokazal bo, da ljubi tudi najrevnejše med revnimi. Mamice prosimo, da pripeljejo v petek med 2 in 4 popoldne v slaščičarno Novotny samo res revne otroke, ki doma niso bili obdarovani.

K družabnemu večeru »Krka« pri Mikliču.

»Krka« je zaslovela radi svojih predavanj, ki se določijo obenem s predavatelji vsako jesen za leto dni vnaprej, potem pa radi točnega izvrševanja tega svojega programa. Mimo predavanja ima vsako leto na sporedu tudi dva izrazito družabna večera. Prvi tak večer bo v četrtek, 7. t. m. ob 8 zvečer pri Mikliču. Ker se obeta velika udeležba, si pravočasno okrepite sedeže! Vstop vsakomur prost! Brez vstopnine!

Podporna zadruga državnih policijskih nameštencev in upokojencev dravske banovine v Ljubljani priredi dne 6. januarja 1934 v prostorih hotela Union pod pokroviteljstvom bana dravske banovine g. Marušiča običajno letno dobrodelno prireditev.

Ker gre čisti dobiček te prireditve v dobrodelne namene, se prosí cenj. občinstvo za dobrohotno naklonjenost, zakar se v naprej zahvaljuje odbor.

Ponovno opozorilo občinstvu.

Mestno načelstvo razglašja, da je Francišanska ulica radi gradnje kanala za vozni promet kakor tudi za bicikliste in pešce zaprta. Po tej ulici je za časa gradnje dovoljena hoja le onemu občinstvu, ki stanuje v tej ulici ali pa občinstvu, ki ima opravka v trgovskih lokalih. Ulica

Mariborske vesti:

Na Mariborski otok - most na lok

V ponedeljek popoldne je razpravjal upravni odbor mariborskih mestnih podjetij o gradbi mostu na Mariborski otok. Svoječasno je bilo sklenjeno, da se zgradi na otok železen most jače konstrukcije, ki se bo lažje upiral sili dravskih valov, kakor lesen. Strokovnjaki so se izrekli za viseč most, ki bi se lažje prilagajal značaju cele okolice. Na tozadeven zapis so poslale v določenem roku ponudbe tri stavbne tvrdke, od teh ena iz Maribora, in sicer Splošna stavbna družba, ki ima svojo tovarno na Teznu, dve pa iz drugih delov države. O teh ponudbah se je sedaj na omenjeni seji bavil upravni odbor MP. Vse tri tvrdke so poslale ponudbe za viseč in stoječo konstrukcijo s podporniki v strugi in z lokom. Ugotovilo se je, da bi prišla konstrukcija visečega mostu dokaj dražje, kakor mostu na lok. Glede cene in

izvedbe so si ponudbe vseh tvrdk skoraj enake, gradbeni stroški bodo znašali okrog 800.000 Din. Od tega odpade 600.000 Din na samo železno konstrukcijo, 200.000 Din pa za zgradbo opornikov in druga dela. Ponudbam so bile priložene tudi skice, na podlagi katerih se je ugotovilo, da bi se tudi stoječa konstrukcija na lok lepo prilagajala okviru cele okolice. Tako skico je razstavila Splošna stavbna družba tudi v izlozbi trgovine Dolček in Marini v Gosposki. Po njej je razvidno, da bi počivala konstrukcija na dveh glavnih betonskih v strugi stoječih opornikih. Radi ceneišje izvedbe se je upravni odbor izrekel za konstrukcijo na lok, del pa še zaenkrat ni oddal, ker se morajo na ponudbah ugotoviti še nekatere formalnosti. Oddala se bodo v najkrajšem času, da se more z zgradbo kmalu pričeti.

Lep uspeh »Dančarjev«.

V nedeljo je agilno tukajšnje društvo »Danica« z velikim uspehom priredilo lepo in pretresljivo trodejanško »Vrnitev«. Podajanje posameznih vlog je bilo tako iskreno in prepričevalno, da je zapustilo v mnogoštevilnem občinstvu, ki je dvorano Mladinskega doma v Cvetlični popolnoma zasedlo, najgloblji vtis. Priznati treba, da je igra nekaterih sodelujočih nad diletantsko višino, kar je tudi razlog, da so igre Dančarjev zelo priljubljene in vedno odlično obiskane. Vrle Dančarje Bog živi, občinstvu pa priporočamo, da še bolj podpre mlade in delavne prosvetne delavce.

Iz obmejnopolijske službe.

K tukajšnjemu komisarijatu obmejne in železniške policije je premeščen g. Dragoljub Vinkovič.

Akademski kongregacija, Nocoj ob 19.45

v kapeli pri frančiškanih akad. sestanek.

Loterija mestne plinarne,

s katero je podjetje na originalen način napravilo reklamo med odjemalci za porabo plina za kuhanje, je izzvala med mariborskimi gospodinjami živahno zanimanje. Podjetje je razposlalo 1500 vprašalnih pol, dobilo pa je doselej nazaj že nad 800 odgovorov. Prihajajo pa odgovori še vsak dan, tako da se bo 16. decembra, ko se bo večilo zrebanje, potoevalo za tri lepe dobitke nad tisoč gospodinj. Manj pa je zanimanja za nagrade gospodinjiskim pomočnicam. Odzvalo se je namreč samo 25 pomočnic in kuharic.

Ribniki zamrzujejo.

Nenaden in nenavaden mraz, ki že nekaj dni stiska Maribor in okolico, je pokril ribnike in parku in pri Treh ribnikih s precejšnjo ledeno skorjo.

Upokojeno učiteljstvo iz Maribora

ima sestanek jutri pri Koštomaju v Mlinski.

SSK Maraton.

V četrtek ob 20 sestanek vseh članov, ki imajo veselje za smučanje, v dvorani na Aleksandrovi 6.

Magdalenci. Jutri ob 20 sestanek

Magdalencev na odru. Vsi!

Pomagajte dijakom

z instrukcijami, ki jih posreduje pisarna v Gledališki 2. pritličje, desno. Odprta vsako sredo med 17 in 18.

Vedno manj avtomobilov.

Nenavaden veliko število avtomobilov in motornih koles se odjavlja letos pri policijskem komisarijatu. Izgleda, da bo letos samo nekaj zasebnih avtomobilov v teku zime držalo po mariborskih ulicah.

Za svojega se odda nezakonski deček,

polusirota, star pet mesecev. Reflektanti naj se obrnejo na socialnopolitični oddelek mestnega načelstva v Mariboru.

Da se onemogočijo zlorabe,

priporočamo občinstvu, naj deli revežem namesto gotovine listke, ki služijo kot nakaznice za toplo kosilo v posrednih zavodih.

Predavanje v društvu »Pravnik«.

V četrtek dne 7. t. m. ob 18 predava v justični palači, dvorana št. 79 gosp. univ. prof. dr. Alfred Šerko o »Travmatični nevrozi«. Vabimo vse člane in prijatelje društva, da se tega zanimivega predavanja v čim večjem številu udeležijo. — Odbor.

Smučanje po tivolskih parkih in potih.

Mestno načelstvo opozarja smučarje in njih starše na razglas, katerega je izdala uprava policije, da je smučanje in sankanje v tivolskih parkih in potih strogo prepovedano, razen na dovoljenem travniku. Za posledice prekrščenja omenjenega razglasa bo vsak sam odgovoren.

Ljubljanska bolnišnica je do konca novembra sprejela 20.138 bolnikov.

možni kuhinji Karitativne zveze v poslopju Zadruga gospodarske banke.

Listki po Din 0,25, 0,50, 1,— in 2,— se dobe v pisarni pomožne kuhinje K. Z. Aleksandrova 6, L., vsak delavnik od 11 do 12.

Eksplozija med poukom.

Med uro kemičnega pouka se je vršilo v nekem razredu v realni gimnaziji tudi predvajanje praktičnih poskusov z različnimi kemičnimi spojinami. Naenkrat pa se je pri takem poskusu snov vnela ter eksplodirala z močno detonacijo, ki je odmevala po vsem poslopju. Od eksplozije je dobil samo predavatelj neznačajne poškodbe, večje nesreče pa ni bilo.

Tri dni mrtev v postelji.

Sosedje upokojenega 57 letnega železničarja Jožeta Dobnikarja na Ptujski cesti na Teznu so postali pozorni, ker moža že par dni ni bilo na izpregled. V ponedeljek so ga šli klicat, pa se ni nihče odzval. Poledelki so nato skozi okno ter so videli moža negibno ležati v postelji, na mizi pa je bila napol izpraznjena steklenica neke tekočine. Ker se tudi na klice skozi okno ni odzval, so vdrli v zli slutnji s silo v stanovanje. Z grozo so opazili, da je Dobnikar mrtev in že ves otrpel. Takoj so se po celem naselju razširile vesti o samoumoru, ki pa jih je uvedena preiskava ovrgla kot neutemeljene ter zagonetno smrt pojasnila: Dobnikar je bival že nekaj časa sam v stanovanju. V soboto je legel v posteljo ter se leže napol žganja, ki so ga še nekaj našli v napol izpraznjeni steklenici. V postelji ga je zadela kap. Mrtev je ostal samcat v postelji od sobote do ponedeljka, ko so ga našli sosede. Dogodek je izzval v celi okolici umevno pozornost.

Celje

Seja vincencijeve konference sv. Danijela bo drevi ob 20 v Domu. Točno in polnoštevilna udeležba!

Komemoracija nadškofa dr. Sedeja. V petek priredi celjska Soča komemoracijski sestanek za pokojnim goriskim nadškofom dr. Sedejem v spomin druge obletnice njegove smrti. Sestanek bo ob 20 v društvenih prostorih.

Sestanek absolutnov državne vinarke šole v Mariboru letnika 1923 bo ob priliki desetletnice v petek v hotelu Hubertus v Celju.

Zlata nedelja v Celju. Zdrženje trgovcev za mesto Celje sporoča vsem članom in občinstvu, da bodo trgovine v nedeljo 24. decembra od pol 8 do pol 13 odprte.

Zrtev nesreč. Stojan Ivica, petletna hči cinkarniškega laboranta, je padla na zledeneli cesti in si zlomila desno nogo. — 27 letnemu zidarju Francu Kvartiču z Lave pri Celju je padla pri delu traverza na levo roko in mu poškodovala vse prste. — 39 letni posestnik Anton Čakš iz Plata pri Šmarju je bil 4. decembra v Šmarju na sejmu. Splašel se je vol. ga sunil in Čakš je padel ter si zlomil desno nogo.

Zlata zapustnica je bila izdružena 2. decembra od 20 do 21 od kavarne Evrore do kolo-dvora. Zapustnica je vredna okrog 600 Din.

Slovenjgrдец

Gasilski župi slovenjgraška in sočnjanjska sta se na izredni skupščini dne 26. novembra v Slovenjgradu reorganizirali po zakonu o organizaciji gasilstva v gasilsko župo okraja Slovenjgrдец. Zborovanje je vodil načelnik Kopač Leopold. Soglasno je bila z vzklikom izvoljena sledeča uprava: Starešina: Kopač Leopold, namestnik: Sovinek Martin, tajnik: dr. Bratkovič Alojzij, namestnik: Krajnc Alojzij, blagajnik: Ferik Miroslav, odbor-niki: Hmelina Karel, Stopar Vinko, Klugler Ivan in Kodrun Baltazar.

čencev dostopni knjigi »Der blühende Stab« in pa o nepopisno lepi »Ameis«, ki je edinstveno doživetje otroške duše (in katero je prevajateljica, ki je objavila iz nje kratek odlomek v »Slovenecu«, prav srečno krstila za »Moico«). Zatorej mislim, da smem omeniti še najnovejšo knjigo, s katerimi se je Ruth Schaumann proslavila v svoji domovini, v upanju, da bodo tudi pri nas našle čiste lepote željnih prijateljic.

Roman »Yves«, ki je lansko leto izhajal v reviji »Hochland«, je pravkar izšel v obliki knjige pri Kösel & Pustetu v Münchenu. Vsebinsko bogato delo nam opisuje dogodke iz življenja dveh prijateljic, katerih eni je seno, da postane žena, ne da bi mogla postati mati, drugi pa da postane mati, ne da bi postala žena, radi česar se materinstvu upre. Stari zdravnik Verneuil, ki ozdravlja s svojo modrostjo bolezni telesa in s svojo ljubeznijo boleznih src, torej, da se to zamotano predvse uredi, in, zadržaje skrivnost svojega dejanja zase in za Boga, vzame ženski, ki hoče zavreči svoj plod, in da neplodni, da zamore le-ta utešiti svoj neukrotljivi materinski naгон. Po krasi ekspoziciji, s katero nam pisateljica odpira pot v razumevanje zapletljaja samega, se razraze roman v čudovito jasno in človeško izredno globoko zajelo usodnost tih glavnihih oseb, obeh prijateljic, katerih vsaka doživlja svojega življenja odločilni čas, in pa zdravnik Verneuil, ki kot pravi pravcati Stvaritelj vaječek popravlja nedostatkost narave in krivo pot razuma. Pri tem odgovornem opravilu, ki povzroča v njem nepopisno notranje boje, in ki zahteva najtanjše sposobnosti obzirnega ranocelnika srca, mu pripade tudi uloga sodnika o usodi nesrečne matere, ki se v svojem materinstvu znajde šele, ko je kolo dogodkov zapustilo njeno zablodo že za seboj. — Pretresljivi zgoščenosti pripovedovanega dejanja je umela pisateljica prilagoditi svoj jezik in slog tako, da je postala njena knjiga moistrovina ne le v izvornosti zamisli, marveč tudi v neposnemljivi svojski izvedbi. Čitatelj jo odloži z občutkom, da se je notranje obožgatil tako na duši in na srcu, kakor v okušamju izrednih oblikovnih lepot.

Druga knjiga pisateljice Ruth Schaumann vse-

buje sedem ženskih novel najzlahtnejšega vonja (»Siebenfrauen« — pravkar izšla v založbi G. Grote, Berlin). Sedem nepozabnih, skoraj bi dejal, za neveljavno legendo sposobnih ženskih značajev iz sedanjega časa, je v tej knjigi podanih z vsemi najbolj rafiniranimi sredstvi slovetnega oblikovanja. Opazimo, da si je pisateljica (ki prihaja v prozo iz pesniškega sveta) že ugledala svojo pot v gaj pripovedne umetnosti, da so lirčne sestavine njenega dela uravnovešene v soglasju z zahtevami epike, vendar je premaknila osnovo svojih povesti na nova tla, ki so prav tako daleč od čiste lirike kakor od čiste epike; to stremljenje po nekem novem načinu izražanja opazamo tudi pri drugih sodobnih pisateljih in karzno je, da se s tem pripravljajo tla za novo slovetveno vrsto, ki za zdaj še nima imena. — Ženskost in pojmovanje ženskosti — dasi je bogato niansirano in pestro — je v svetu, ki ga slovetveno usvarjajo Ruth Schaumann, prepreno z neko miselnostjo, ki bi jo najbolj točno imenoval srednjeveško, iz katere ima pisateljica tudi presenetljive prijeme za svoj način oblikovanja snovi. Preprostost in jasnost prej lirčno začaranega in zamotanega pripovedovanja, neka konkretnost, iz katere visoko raste nedopovedljiva magija umotvora, to so bistveni zunanji znaki za notranji napredek in za poglobitev pisateljice v svoje neizčrpne hrame v tej novi knjigi napram njenim prejšnjim spisom v prozi.

Da bo to težno obvestilo popolnejše, naj dodam, da je v preteklem poletju izšla v Reclamovi Universal-Bibliothek drobna knjižica iste pisateljice pod naslovom »Ave von Rebenhagen« (z desetimi risbami), in pa pravkar pri G. Groteju pravljajna igrica »Das Schattendämelnchen«, prav tako opremljena z risbami avtorice. s. ž.

★

Te dni je nenadoma umrl v Locarnu veliki nemški lirik Stefan Georg, ki je letos praznoval 65 letnico življenja (rodil se je 12. julija 1868). Njegovo najznamenitejše delo je zbirka »Zvezda zveze«. Mimo te so še znane knjige pesmi »Leto duše« in zadnja »Nova država«.

Nož in alkohol še vedno zahtevata svoje žrtve

Sodni zapori se polnijo z ubijalci

Ljubljana, 5. decembra.

Mali kazenski senat je danes izrekel dve strožji sodbi zaradi uboja, ki ga povzročujeta v naših krajih nož in demon-alkohol. Najprej je bil zaradi uboja obsojen na 3 leta in 6 mesecev robije samski delavec Karol Pfeifer, stanujoč na Javorniku pri Jesenicah. Noč 5. decembra lani je bila zanj usodna. V Nočevi gostilni so pili fantje. K njim je prisel delavec France Mavrič, ki je nadlegoval goste. Spravil se je na Karla Pfeifera ter mu grozil: »Jaz te bom zaklal! Pfeifer ga je prosil: »Danes me pusti pri miru. Me boš čez en teden.« Iz gostilne so šli fantje na cesto. Tu sta se najprej sprijela delavec Jezeršek in Mavrič. Prišel je do njiju Pfeifer, potegnil nož ter, sunil z njim Mavriča dvakrat v prsa tako, da mu je prezel odvodnico in srce. Mavrič je na mestu izkvrnel in umrl. Pfeifer se je pred senatom zagovarjal s »silobranom in da je hitel prijatelju na pomoč. Po sodbi je branilec pripomnil: »Si pridržujem pravico priziva.« Obtoženec pa resolutno: »Sprejemam. Ali lahko takoj nastopim kazni?« To vprašanje je vse sodnike osupnilo. Domenil se je s senatnim predsednikom, da že čez dva dni nastopi kazni. Nato je Pfeifer poslušal drugo razpravo o uboju.

Tragična smrt slikarskega pomočnika Jožeta Jagra v Štepanji vasi je še mnogim v spominu. Lani avgusta so mnogi fantje pili v neki gostilni v Štepanji vasi. Pozneje so odšli. Ena skupina, med njimi posestnik sin Jože Lavrič, je sedla v seno kopico pri Finčevih. Prisedel je zraven Jože Jager. Med njim in Lavričem je prišlo do prekanja. Končna žalostna posledica: Jager je dobil poleg manjših poškodb močan udarec v levo oko, ki je izkvrnelo, in pretres možganov. Umrl je čez nekaj dni. Trije mladi fantje pa so romali v zapor. Letos januarja so bili vsi obtoženi samo zaradi tepeže. Sodnik-poedinec, ki je to zadevo obravnaval, pa je obtožnico zavrnil z utemeljitvijo, da spada stvar pred mali senat zaradi uboja. Tege uboja pa je bil obtožen mladi posestnikov sin Jože Lavrič. Razprava je bila prav živahna in mestoma burna. Senat je Lavriča obsodil na 1 leto in 6 mesecev robije. Pokojnikovi materi pa mora plačati za stroške in drugo 2756 Din. Lavričev branilec je prijavil proti sodbi priziv in revizijo.

Razpravi je prisostvovalo izredno mnogo Štepančev. Za okrepljeno so si nekateri prinesli seboj buče peske, ki jih je bilo pozneje vse polno pod klopmi. Sploh je soba 79 postala v sedanjem mrazu zavetišče mnogih brezdomcev in nesrečnikov.

Kaj pravite?

Tole pismo bi rada pisala glasbenemu referentu »Jurca« g. —č. — seveda, če ga bo to pismo doseglo. Rada bi se mu namreč opravičila, ker sem bila pri premijeri veleumotvoru »Stoji, stoji Ljubljana« premalo navdušena ter sem ploskala samo kar tako, iz navade. Vendar pa zato še ne bi bilo treba, da me je g. —č. tako zelo ozmerjal. Saj je res, da sem se v boljših časih smejala raznim špasom, ki so jih počeli Alčovec, Milčinski in Murnik, da pa se zadnjim nisem mogla smejati špasom, ki jih je pogrnuta družba naslednikov domačega humorja in sorodne satire, kakor sem brala v kritiki g. —č. —ja, namreč gospodje Pirnat, Kreft, Bratina, Bravničar, Golovin in Sušteršič. — Prav rada pritrdim, da so bili ti špasi duhoviti, da sta bila Gustl in Rockefeller Gralova viteza, da je bila muzika še preveč imenitna, da je Kreft polno-kroven, vse skupaj pa je bilo tako zabavno, samo, da sem jaz neumna in da nobenega špasa ne razumem. Pa bi še razumela, če bi bila v soboto zvečer pri premijeri razpoložena za take špase, pa nisem bila, ker sem namreč nahodna. Tege pa nista — Bog varuj! — kriva ne g. Kreft, ne g. Pirnat in ne vsa odlična družba avtorjev, temveč slobo vreme v prejšnjem tednu. G. —č. naj mi ne zameri in ga pozdravljam z vsem odličnim spoštovanjem. — Gledališka publika.

Foto-aparati v škatljah za puder!

Ob 70letnici g. Jos. Sadnikarja

Kamnik, 6. decembra.

Danes praznuje v Kamniku 70 letnico rojstva upokojen veterinarski inšpektor g. Josip Nikolaj Sadnikar, lastnik našega največjega privatnega muzeja, velik prijatelj in dobitnik našega kmečkega ljudstva v kamniškem okraju. Rodil se je g. Sadnikar v Ljubljani, po končanih visokošolskih študijah pa je kot živnozdravnik nastopil službo najprej v Črnomlju in Radovljici, pred 45 leti pa v Kamniku, kjer je bil leta 1926 kot veterinarski inšpektor upokojen. Že v hiši svojega očeta, znanega ljubljanskega pasarja, se je g. Sadnikar navdušil za narodno umetnost, z velikim veseljem se je poglabil v našo narodno zgodovino in postal naš največji strokovnjak na polju starinoslovja. Žrtvoval je mnogo denarja za svojo bogato zbirko starin in zanimivosti — »Kamniški muzej«.

Zbirka gosp. vet. insp. Sadnikarja uživa že nad 40 let priznan in zaslužen sloves. Njegova hiša na Šutni je pravi muzej, okusno in skrbno urejen, da vzbuja občudovanje vseh obiskovalcev. Čuda zanimivosti in zgodovinsko važnih predmetov iz vseh dob in krajev je nakopičil v niem neumorni zbiratelj. Predvsem pa je v tej zbirki ohranjena skoro vsa zgodovina Kamnika in okolice od davnih dob do novejših časov.

Mnogo zanimivosti se je našlo na ozemlju nekdanj bogatega in znamenitega Kamnika, še več pa v njegovi okolici. Gosp. Sadnikar nas je naučil ceniti važnost takih najdenih predmetov, ki sami na sebi sicer nimajo nobene vrednosti, vendar pa so važni dokumenti kulturnih priisk iz davnih dob in zgodovine zemlje, na kateri sedaj mi živimo. Mnogo dragocenih zanimivosti in predmetov je bilo tako ohranjenih iz prazgodovinske in rimske dobe, še več pa iz srednjega in prvih stoletij novega veka: cela zgodovina Kamnika in njegove okolice — del slovenske zgodovine — se mora zahvaliti skrbni in večšji roki gosp. Sadnikarja, da je ostal ohranjen bodočnosti marsikak važen dokument naše narodne umetnosti in obrti, ki bi bil drugače izgubljen.

Med našim kmetskim ljudstvom širom kamniškega okraja uživa gosp. vet. insp. Sadnikar največje spoštovanje in ljubezen, saj je bil v teku 40 letnega izvrševanja svoje prakse kot živnozdravnik njegov velik dobitnik in prijatelj. Spoštovanemu jubilarantu, kateremu leta nikakor še niso vzela njegove mladostne čilosti in neumorne delavnosti, tudi mi iskreno čestitamo.

Nad prašiče so se spravili

Novo mesto, 5. decembra.

Tudi tatovom je menda znano, da je posestnik Kastelle iz Mačkova pri Novem mestu vzoren gospodar. Kakor vse, ima tudi prašičerejo vzorno. Zato so vzeli tatovi, lačni svinjske pečenke, na piko tudi prašiče. V noči na torek je bilo. Tatovi so preplezali zid, ki obdaja svinjaku in mlad 4-mesečni prašič je postal njihov plen. Kravne liše priča, da so opravili mesarsko dejanje pred hlevom, nato pa odšli proti Vočni. Nihče od domačih ni slišal ničesar. Sledovi kažejo, da so nosili čevlje v gumijastimi podplati. Da so poskušali srečo na več krajih, priča okolnost, da so dobili pri posestniku Vodopivcu v isti vasi zjutraj svinjaku odprt. Prašiče so dobili pri sosedovih. Čudno, da se jim tukaj tatvina ni posebila. Čimbolj se bližamo pravi zimi, tembolj se množe tatvine. Vse kaže, da bo

— Veterinarjem! V nedeljo 10. decembra ob pol 10 dopoldne bo v prostorih restavracije Štrukelj v Ljubljani 4. četrtletni sestanek Dravske sekcije Jug. vet. združenja s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev sestanka in čitanje zapisnika zadnjega četrtletnega sestanka. 2. Predavanje g. dr. Vebleta o terapiji raznih bolezni v veterinarski medicini. 3. Poročila odbora. 4. Likvidacija veterinarske razstave. 5. Slučajnosti. 6. Ob 14. demonstracije po dogovoru k točki 2. programa v mestni klavnici.

— Miklavžev sojem v Metliki bo v torek, dne 12. decembra 1933 in ne kakor je pomotoma v razglasih natisnako, 13. decembra.

— Lastnike starih geografskih kart prosi uprava Ljubljanskega velesejma, da se ji blagohotno javijo. V okvirju XIV. Ljubljanskega velesejma od 30. maja do 10. junija se bo namreč priredila velika Kartografska razstava in so lastniki starih kart naprošeni za dobrohotno sodelovanje.

— 30 žrtev avtomobilske nesreče. Ne ljudi, temveč 30 puranov je prišlo ob življenje te dni v Čakovcu, kjer se je radi zmrzlih tal velik tovorni avto, poln kurnikov s purani, prevrnil v jarek ob cesti.

— Za Miklavža je naprimernejše darilo lepo ilustrirana mladinska knjiga. Naš znani mladinski pisatelj Mirko Kunčič je izdal v zbirki: Iz torbe Kotičkovega strička štiri knjige, katere so se naši mladini nadvse priljubile. Kot I. knjiga: Najdenček Jožek, ima 88 strani in nad 176 slik, povest opisuje junaka Jožeka in njegova spremljevalca muca Keca in kozo Meko. — II. knjiga: Za židano voljo, pesnice in povesti vse bogato ilustrirane. — III. knjiga: Ptiček z dvema kljunčkoma — Terezinka in čudodelna ptičica z dvema kljunčkoma je nadvse zanimiva povest za deklice, z nad 100 slikami. IV. knjiga: Krojaček veseljaček in druge pravljice — 9 najlepših pravljic priznanih pisateljev (Haufl, Grimm, Tolstoj, Wiedmann itd.) vse bogato ilustrirane. Vsaka izmed teh knjižic stane nevezana 26 Din, vezana 36 Din. Založila jih je Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

— Pri boleznih srea in poapnenju žil nagnjenosti h krvavitvam in napadih kapi zasigura »Franz Josefov« grenčica lahko izpraznenje črevesa brez vsakega napora.

Ljutomer

Obisk koroških pevcev. Na praznik 8. decembra bomo sprejemali pevce iz Korotana, ki so se odzvali povabilu našega mesta in ptujske Glasbene Maticе, da ponesejo lepoto in milino svojega pesmi, sledeč toku Drave mimo Ruš, Maribora in Ptuj, prav k nam v središče vinorodne Prekije. 40 pevcev iz Smihela, Stebna, Vogrč in Kazaz v Podjuni bo nastopilo pod vodstvom zborovodje g. Pavla Kernjaka, znanega organizatorja koroških pevskih zborov in znanega harmonizatorja koroških narodnih pesmi, ob 16. Zbore spremlja voditelj vseh slovenskih prosvetnih društev na Koroskem, naš ožji rojak, bivši koroški poslanec g. župnik Vinko Poljanec. Obeta se nam sijajna kulturna prireditvev.

Ruše

Ze nekaj časa se govori po Rušah, da nas bodo v kratkem obiskali slovenski pevski zbori iz Podjune na Koroskem. Informirali smo se in zvedeli, da so napovedali svoj obisk slovenski pevci iz Smihela, Vogrč, Stebna in Kazaz na Koroskem. Prispeli bodo v četrtek 7. decembra opoldne in bodo ob 20 nastopili s pestrim sporedom, ki bo obsegal kakih 20 najlepših koroških pesmi, takih kakor jih pojejo fantje na vasi v Podjuni. Zbore vodi predsednik slovenske kulturne zveze v Celovcu bivši poslanec g. župnik Vinko Poljanec. Zborovodja je mladi skladatelj g. Pavle Kernjak iz Logevca ob Vrbskem jezeru, ki je sedaj glavni zborovodja za vsa slovenska pevka društva na Koroskem.

Gornja Radgona

Marijina družba fantov je skupno z Marijinim vrtcem priredila zadnjo nedeljo Zolnir Oskarjevo domorodno igro »Grudica« v šestih dejanjih. Čeprav nas davi gospodarska kriza, je bila vendar posojilniška dvorana polna. Čisti dobiček je namenjen ubogim otrokom. Igra se ponovi na Miklavžev večer zopet v prid ubogim otrokom. — Gosp. Martin Ritonja, tukajšnji gostilničar in izvozničar je daroval Vincencijevi konferenci za ščavniške uboge otroke lepo vsoto 1000 Din. Naj mu plača Bog! — V vasi Lomanoših se je poročila Ivanka Zemljčič iz znane Gulmanove hiše z Mihaelom Benekovičem, vrliim družbenim delavcem od Sv. Benedikta v Slov. goricah. Ker je bila nevesta pridna kongreganistka, so ji članice Marijine družbe napravile krasen sprejem oziroma slovo in so ji izročile lepo diplomu. Pri ženitovanjski večerji so gostje darovali za Vincencijev konfeco 131 Din 75 par. Prispevek se porabi za uboge otroke. K poroki iskreno čestitamo! Za lepi znesek pa Bog plačaj!

Litija

Preureditev kolodvorske ograje. V jeseni so končno podrli staro leseno ograjo pri litijem kolodvoru in z betonsko ograjo prav čedno ogradili celoten prostor okoli kolodvorja, ki loči peron od ostalega prostora. Prav umetna je bila tudi naprava stopnic h kolodvorskemu poslopju, nujno pa je tu potrebna razsvetljava, posebno pri nočnih in jutranjih vlakih, ker tuje, ki v Litiji izstopi, ne more vedeti za te betonske stopnice in se ponoči prav lahko na njih ponesreči, posebno v zimskih časih, ko bodo tla pomrzjena. Nujno pa je potrebno, da da železniška uprava končno posoti celoten nakladalni prostor na takozvani »rampci« in na prostem tiru proti topilnici, kjer se lahko pogreznesh sedaj v tem mokrem vremenu do gležnjev v blato. Pred leti je bil ta prostor vsako leto najmanj dvakrat posut z grmozom. Ker je v sedanjem času vagonski promet za izkladanje in nakladanje zelo velik in so pristojbine tudi precej visoke, je zahteva gotovo upravičena in nujna, ker bo sicer nastalo na tem prostoru blatno močvirje.

Apače

Protestantovski pastor se je za stalno naselil v Apačah. V apaški kotlini je namreč okrog 200 protestantov. Protestanti so razen enega Nemca sami Slovenci, ki so se priselili semkaj iz gornjega Prekmurja. V Apačah so kupili neko zasebno hišo, kjer imajo zdaj svojo molilnico. Dozdaj je oskrboval tukajšnji protestantski cerkveno srenjo pastor iz Murske Sobote, ki je prihajal sem vsakih štirinast dni.

Tihotapeev, ki so hoteli vtihotapiti v Avstrijo štiri krave, kakor smo zadnjič poročali, še niso dobili. Tudi lastniki zaplenjenih krav se še niso javili in se najbrž tudi ne bodo, ker vedo, da bi jila poleg izgubljenih krav doletela še hujša kazni.

Od bolečine k ugodju

Danes se lahko iznebite vsakršnih bolečin, bodisi ušesnih, zobnih, neuralgije ali bolečin povzročenih od prehlada. Aspirin tablete jih odpravijo. Njih zaščitni znak je Bayerjev križ. Brez skrbi vzemite! Ne škodijo Vam!

ASPIRIN

BAYER

V. A. Jagla k. d. Zagreb, Česka 32.
Oglaš. v regist. prot. 5. št. 1927 od 1. III. 1933.

Ptuj

Slovesna tridnevnicca v hiralnici v Ptuj v čast blaženi sestri Katarini je bila prav številno obiskana. Največ so k tej izredni slovesnosti pripomogli v prvi vrsti g. proš. dr. Ivan Zagar, ki je s svojim uvodnim govorom navdušil udeležence za pobožnost tridnevnicca, potem g. pater Konstantin, ki se je s svojo Marijino družbo udeležil slovesnosti in s krasnim govorom razložil svojim družbenkam prikazanje Brezmadežne blaženi sestri Katarini. V lepo ozaljšani kapeli so imele družbenke slovesno sv. mašo in skupno obhajilo. Popoldne sta pripeljala oba voditelja mladinskih zborov svoje varovance, ki jim je zopet g. p. Konstantin v prelepih besedah obrazložil prikazanje Brezmadežne. Zelo ginljivo je bilo petje pri litanijah, ko je iz nešteto otroških grl donela Marijina slava. Ob koncu so bili otroci obdarovani s svetinjicami. Drugi in tretji dan slovesnosti so imeli izbrane govore še g. profesor Canjkar, g. župnik Belšak in g. kaplan Močilnik, ki je obenem dušni pastir za hiralnico in bolnišnico. Stelepi govor je imel gosp. proš. dr. Zagar s petimi litanijami, blagoslovom in žalvalno pesmijo. Vsem, ki so pripomogli k tej lepi slovesnosti, prisrčen Bog plačaj!

Naše dijaštvo

Kongregacija akademkinj ima danes, 6. dec. ob pol sedmih zvečer svoj sestanek. Pridite vse in točno.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

Drama
Začetek ob 20

Sreda, 6. decembra: »Praznik cvetočih češenj.« Red C.
Četrtek, 7. decembra: »Tartuffe.« Red Četrtek.
Petek, 8. decembra, ob 15: »Robinzon ne sme umreti.« Izven. Znižane cene.
Ob 20: »Turške kumare.« Izven. Znižane cene.

Opera

Začetek ob 20.

Sreda, 6. decembra: »Havajska roža.« Red Sreda.
Četrtek, 7. decembra: »Traviata.« Gostuje tenorist Peter Rajčev. Izven.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sreda, 6. novembra ob 20: »Orlov.« Prvič Red C. Gostovanje Djuke Trbuhovia.
Četrtek, 7. decembra ob 20: »Studentje smor.« Red A.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Sreda, 6. decembra: 12.15 Bodimo danes dobre volje (revija plošč), 12.45 Poročila, 13.00 Čas, Bodimo danes dobre volje (revija plošč), 18.00 Komorna glasba, izvaja Radio kvintet, 18.30 Radio orkester, 19.00 Vloga dobrovoljcev na Slovenski fronti (dr. Ernest Turk), 19.30 Literarno predavanje: O Almi Kalinovi (ga. Lily Novi), 20.00 Vokalni koncert opernega pevca Rajčeva: poje bolgarske narodne pesmi, 20.45 Koncert ruskega cerkvenega zbora, 21.30 Fantje na vasi, 22.0 Čas, poročila, Radiojazz.

Četrtek, 7. decembra: 12.15 Reprod. instrum. koncert: Klavirski soli, 12.45 Poročila, 13.00 Čas, Richard Tauber poje na ploščah, 18.00 O prehrani otroka (dr. Konvalinka-Tavčar), 18.30 Pogovor s poslušalci (prof. Prezelj), 19.00 Srbohrvaščina (dr. Ruppel), 19.30 Plošče po željah, 20.00 Orgelski koncert (Pavel Rančigaj), 20.45 Pevski solistični koncert g. Franca, 21.35 Čas, poročila, 21.50 Radio orkester.

Drugi programi

Četrtek, 7. decembra:

Belgrad: 12.05 Radio orkester, 20.00 Vokalni koncert ge. Sof. Pininske, 20.30 Simf. koncert beigradske filharmonije. — Dunaj: Radio orkester, 17.20 Koncert za sopran in violino, 19.00 Koncert simf. orkestra z altom, 20.45 Zabavna glasba. — Berolinster: 20.30 Klavirski koncert, 21.10 Koncert moškega zbora. — Budimpešta: 12.05 Simf. koncert, 16.00 Ciganska kapela, 17.30 Koncert opernega orkestra, 20.45 Salonska kapela, 22.30 Koncert vojaškega orkestra. — Huzen: 20.40 Solisti, sopran, kontrabas, klavir; 22.20 koncert na orglah. London: 21.30 Zborovski koncert, 22.00 Orkestralni koncert. — Praga: 20.25 Koncert godalnega kvarteta, 23.00 Odlomki iz opere Tajna (Smetana), — Rim: 17.15 Vokalni in instrument koncert, 20.45 Opera glasba. — Varšava: 12.35 Soliski koncert, varšavske filharmonije, 15.40 Koncert mandolinjskega orkestra, 16.55 Zborovski koncert, 17.25 Koncert za čelo, 20.00 Koncert simf. orkestra.

Zadnja žrtev strašne katastrofe

Ob potopu „Titanica“ rešeni častnik - zblazni, ozdravi, propade in bo sedaj zaprt

Sodišče v Winchesteru na Angleškem je obsodilo na 5 let ječe mornariškega častnika Roberta Hitchensa zaradi poskušene umora. Hitchens je bil častnik, kateri je stal pri krmilu nesrečnega orjaškega parnika »Titanica«, kateri je v tistih letih pred svetovno vojno zadel v ledeno goro in skoro z vsemi potniki vred utonil. To je bila dotlej ena izmed največjih pomorskih katastrof na svetu. Ni čudno, da so živci preživelega Hitchensa ob tej katastrofi tako trpeli, da nikdar več ni bil zdrav. Dne 12. novembra tega leta se je živčno bolni mož sprl s svojim prijateljem ter v razburjenju nanj streljal.

Nobeden izmed številnih poslušalcev, ki so bili navzočni pri sodbi, se ni mogel iznebiti občutka pomilovanja, ko so pred sodniki videli stari strtega in bolnega moža. Robert Hitchens, nekdanji krmar na »Titanicu«, je menda zadnja žrtev tiste strašne nesreče. Ko se je njegova orjaška ladja pod njim potapljala, je še stal na povaljniškem stolpiču ter le slučajno bil rešen. Ampak preveč groze je užil. Dolga leta so njegove razdrapanje živce zdravili v bolnišnici. Ko so ga končno ozdravljenega odpustili iz bolnišnice, je nekdanji pogumni in čvrsti častnik bil le še utrujen in oslabil mož.

Ponoči so ga mučile strašne sanje. Vedno iznova je moral v sanjah gledati obupane ljudi, ki se bore za svoje življenje, ki se drenjajo, da bi prišli v reševalne čolne, ki vsi onemogli še z zadnjimi gibi skušajo vzdržati se nad vodo. Čeprav sam ni bil kriv nesreče, ga je vendar vedno mučila vest: Morda bi pa bil vendarle mogel preprečiti nesrečo? Dolga leta so ga mučile temne misli in črne sanje. Nazadnje se je vdal pijati, da bi vsaj mirno spal. Na več ladjah je že medtem dobil službo. Ampak moštvo mu ni zaupalo. Spoznali so njegovo slabost in so bili prepričani, da ni več duševno popolnoma krepak. To mišljenje drugih je spoznal kmalu tudi Hitchens sam, vsled česar je njegova samozavest še bolj padla.

Končno so ga tudi njegovi predstojniki začeli karati. Kajpada niso mogli potrebovati v službi častnika, kateri je bil skoraj vedno pijan. Zato je moral nazadnje opustiti službo na morju ter se zadovoljiti s podrejenimi službami v luči. Nazadnje je bilo pa tudi temu konec. Tudi tu ga niso mogli več rabiti za delo. Začelo je pritiskati nanj bridko pomanjkanje. Ostal je brez strehe ter se potikal po mornarskih beznicah. Tu je nekoč srečal svojega nekdanjega prijatelja, kateri mu je obljubil pomagati.

Prijatelj, nekdanji pomorski častnik, je posredoval, da bi Hitchens lahko kupil večji motorni čoln, s katerim bi se preživljal. Prijatelj je poskrbel posojilo ter prevzel poroštvo. Skoro se je zdelo, da se bo Hitchens sedaj izkopal iz nesreče. A bilo je prepozno. Ubogi mož za redno delo ni bil več sposoben. Če mu je kdo naročil kakšno vožnjo z motornim čolnom, naročila ni opravil. Če ga je pa opravil, je pa v svoji pijanosti tako vozil, da so bili njegovi gostje vsi preplašeni. Dohodki so ponehali in so komaj zadostovali za golo preživljanje, za obresti pa ni bilo več. Upniki so mu zarubili čoln. Hitchens pa je mislil, da se mu godi krivica in da je te krivice kriv njegov prijatelj. Prisegel je, da se bo maščeval nad njim. Po preteku leta dni je 12. novembra

prišel v kraj, kjer stanuje njegov prijatelj. Tu je povedal ribičem, da je častniku prinesel zavoj, kateri ga ne bo razveselil. Ko je obiskal še nekaj beznic in pivnic, je odšel v prijateljevo stanovanje. Izživajoče je zahteval od njega več denarja, katerega mu seveda prijatelj ni hotel dati. Hitchens je potegnil samokres, večkrat ustrelil ter prijatelja hudo rani. Potem je streljal še nase. Vendar so oba moža še rešili.

Sodišče je bilo sicer polno sočutja z ubogim možem in njegovo žalostno zgodbo. Ker pa so strokovnjaki izjavili, da je mož vendarle še odgovoren za svoja dejanja, je dobil 5 let ječe.

Tako so se te dni zaprla jetniška vrata za zadnjo žrtev »Titanicove« katastrofe.

Patrijarh asirskih kristjanov v Londonu.

»Slovenec« je že poročal o strašnem trpljenju asirskih kristjanov, katere domači muslimani v Iraku krvavo preganjajo. Njihov patrijarh Mar Simum je prišel v London, da angleško vlado pouči o trpljenju svojih verskih bratov.

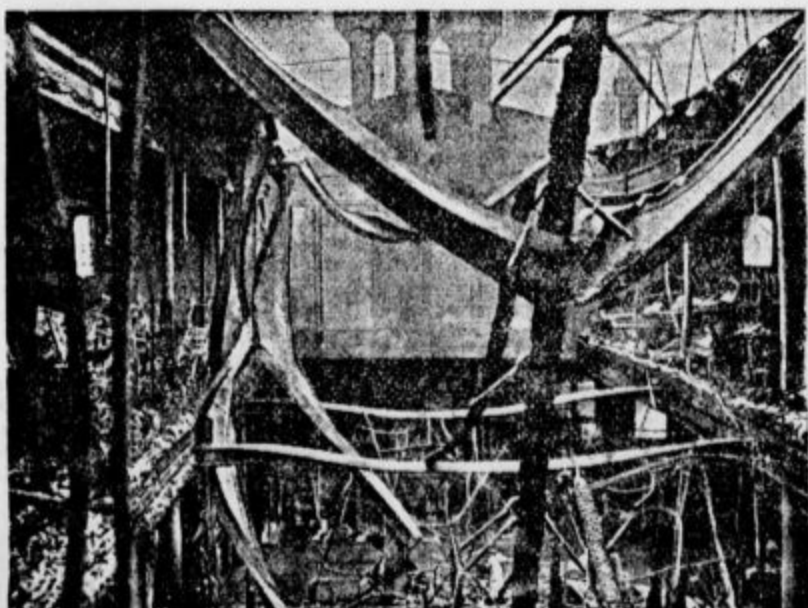
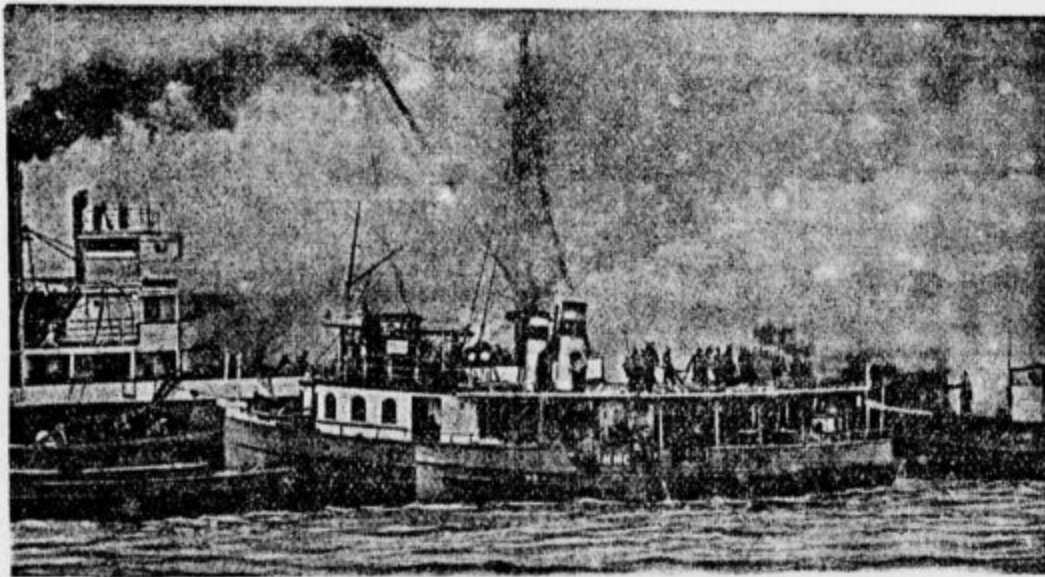
Dan letalskih nesreč

Nenavaden doživljaj sta imela angleški letalski častnik in njegov pilot. Preizkušala sta nov tip letala in se vzpela precej visoko. Naenkrat sta zaslišala močno eksplozijo slično bobnenju in hip nato so začeli padati navzdol posamezni deli letala. Letalo se jima je prelomilo.

Poskakala sta s padobranci in prispela na tla z malenkostnimi poškodbami, čeprav za pilota ta prisiljeni odskok ni bil srečen, ker je obvisel na nekem drevesu.

Druge letalske nesreče se je zgodila še isti dan v Essexu. To pot se je v višini 1600 m eno letalo zadelo v drugo. Letalec je moral skočiti s padobranom z letala. Prišel je na tla brez poškodb, njegov stroj pa je treščil nedaleč od njega na zemljo. Drugo letalo je nadaljevalo svojo pot.

Dva parnika zgorela

V hamburški luki je začel goreti parnik »Wandrac«. Zgorel je velik del ladje. Da so mogli ogenj pogasiti, so morali del ladje potopiti (zgoraj). — V Rotterdamu se je pred kratkim iz Holandije vrnil 10.000-tonski potniški parnik »Indrapura«. Nenadno pa je na parniku začelo goreti ognja ni bilo mogoče pogasiti. Zgorel je ves parnik, ki je bil najmodernejši ter šele l. 1925 zgrajen. Na podobi vidimo zglajene ostanke tega krasnega parnika (spodaj).

Upor v ameriški jetnišnici

Poročali smo že o velikem uporu kaznjencev v kaznilnici v Filadelfiji v Ameriki. Po hudem boju se je celi armadi stražnikov posrečilo obkoliti in obvladati. Pred kaznilnico se je med temi boji zbrala ogromna množica ljudstva, ki je vsa razburjena pričakovala izida tega boja, v katerem so pokale puške in strojnice.

Prihodnja pomorska vojna

Angleška mornarica je pred več časa imela pomorske vaje, ki so se vršile na skrivaj. Doslej ni bilo mogoče izvedeti nobenih podrobnosti. Sedaj pa je nekaj podatkov vendar le prišlo v javnost. In ti so zelo zanimivi.

Te pomorske vaje so zaradi tega tako zanimive, ker so dokazale, kako strašno orožje so postali podmorski čolni in nagle križarke. Zanimivo je, da ima Francija ravno takih ladij največ.

Naloga vaj je bila dognati, ali je tudi v sedanjih razmerah mogoče s podmornicami loviti trgovske in druge ladje, čeprav plovejo v varstvu močnih brodovij. Napadajoči podmorski čolni so imeli velike uspehe.

V poldrugem dnevu se je napadajočim podmornicam posrečilo, da so zaplenile pet trgovskih ladij ter »potopile« eno ladjo-matico za letala, dve križarki in dva rušilca. Pri vsem tem pa napadalec ni izgubil niti ene ladje.

Napadalec je imel le eno bojno križarko, tri male križarke in 6 podmornic. Pot, po kateri so plule trgovske ladje, pa so varovale 3 bojne ladje, 1 ladja-matica za letala, 6 malih križark in dve brodoviji rušilcev. Vse to je stalo nasproti razmeroma šibkemu napadalcu. Poleg tega pa trgovske ladje niso plule skupaj, ampak posamič vsakebi in daleč stran od navadne poti. Napadalec je imel nalogo toliko težjo še zaradi tega, ker ni smel napadati samih trgovskih ladij, ampak jih v smislu londonske pogodbe le zapleniti.

Vkljub vsemu pa je napadalec takoj spočetka imel ogromen vseh. Skoro istočasno je zaplenil dve trgovski ladji ter potopil čuvajočo križarko »Dispatch«, predno se je glavna sila sploh zavedla, da je napadalec blizu. Prvi dan so podmornice tudi napadle glavno silo spremljajočega vojnega brodovja — toda za enkrat brez uspeha. Drugo jutro so se vaje nadaljevale. Ako bi bilo šlo zares, bi bil to strašen poraz. Še pred

solničnim vzhodom se je dvema malima križarkama napadalec posrečilo, da sta prišli v bližino letalske ladje matice in jo z granatami potopili, predno je bojna ladja mogla poseči v boj. Drugi drzni napad križark je zaplenil dve trgovski ladji. Spremljajoče brodovje je moralo poseči po zvišati. Nastavilo je napadalcu past: Naenkrat so lahke napadalecve križarke stale pred orjaškimi bojnimi ladjami glavne sile. Ampak lahke križarke se niso spustile v boj, pač pa z neverjetno naglico odplule, da jih težke bojne ladje niso mogle dohajati. Naglica je bila odločilna. Ker so bile bojne ladje prepočasne, so za bežečimi križarkami spustili urne rušilce. Križarke pa se za nje niso zmenile, ampak so vpricho rušilcev zajele še eno trgovsko ladjo.

Japonski fin. minister baron Takahashi je odstopil. Vojaški in fašistični krogi so ga hudo napadali. Njim se je moral umakniti.

General čisti čevlje

Kitajsko vlemesto Šanghaj sicer nima za soferje ruskih knezov, kakor Pariz, pač pa ima generala, ki čisti čevlje.

Kiang Min Sen je bil še spomladi generalni poročnik prostovoljske armade generala Tin Čau, ki se je boril proti Japoncem in z njim zvezanim Mandžurcem. Po zmagi japonskih čet je moral s svojimi tovariši pobegniti na ladjo ter je brez vseh sredstev prišel v Šanghaj. Ker pa tu ni imel nobenega prijatelja, ki bi mu bil mogel pomagati, je moral prositi pomoči javno dobrodelnost Odbor za begunce mu je dal 20 dolarjev kapitala, s katerim naj si pomaga. S tem kapitalom je v stranski ulici ustanovil svojo obrt ter začel snažiti čevlje.

Obrt je začela dobro iti. Že čez en mesec je

Kiang mogel povrniti begunskemu odboru posojeno ustanovno glavnicu 20 dolarjev, da je odbor lahko z njo drugim pomagal. Poslej so njegovi prejemki vsak mesec znašali povprečno po 50 dolarjev. Od te vsote je pošteni general vedno eno četrtino daroval begunskemu odboru ter poleg tega še sam pomagal marsikateremu trpečemu tovarišu.

Kitajsko prebivalstvo ljubi tega generala, ki drugim čisti čevlje, ter ga v njegovem ponizanju visoko spoštuje. Kitajsko časopisje ga slavi za narodnega junaka.

★

Novoporočena žena: »Kupi mi še šest mišnic. On: »Čemu, saj sem ti jih šele prejšnji teden šest prinesel.«
Ona: »Vem, a v vseh šestih so že miši notri.«

Razsvetljena železniška zapornica. Na Nemškem so preizkusili nov iznajdbo nekega inženjerja, ki bo v prihodnje precej omejila take nesreče, kakršne se včasih dogajajo na križiščih cest in železnic. Zapornice so po spuščene, a ponoči avto vseeno lahko zadene vanje, ker jih ne vidi. Poslej bodo zapornice avtomatično razsvetljene takoj, ko bodo spuščene. Zato bodo vidne daleč okrog in nesreče se ne bodo več dogajale.

Sport

Dilce na rame in hajd na sneg!

Mal smučarski tečaj ali kako bi se začetnik najhitreje znašel na smučeh.

Evo, sedaj gre pa zares! Doslej smo se pripravljali samo s smučko gimnastiko, odslej bomo pa tudi v snegu poskusili svojo smučko umetnost ali pa pike kakor že hočete. Onim prijateljem in prijateljcem belega sporta se bo trud, ki so ga imeli in ga še imajo s pripravljano gimnastiko v telovadnici, v snegu bogato poplačal. Zlasti onim, ki so dnevno izvajali vaje tako kot jih je svoječasno objavil naš list ter so redno obiskovali kak smučki gimnastični tečaj, bo šlo delo hitro izpod rok. Sedaj se je podati samo v kak dober začetniški tečaj na terenu in tajnosti te lepe zimskosportne panoge, nam ne bodo več tuje. One pa, ki jim takega tečaja ne bi bilo mogoče obiskovati, bom pa skušal z vajami, ki so spodaj navedene, vpeljati v smučarski sport. Torej cenjene čitateljice in čitatelji, kar začnimo.

Turni korak (glej sliko 1). Turni korak izvaja tako kot navadno hojo, samo, da dršas pri tem s smučmi po snegu ter si pomagaš še s palicami. Vselej potisnemo eno smučko naprej, ki jo pa ne smemo dvigniti od tal, zadnjo pa povlečemo za seboj. Palico uporabljamo, da se pritegnemo naprej in da se z njo, kadar je zadaj, močno odrinemo naprej. Izvajati moramo dolge korake v enakomernem, tekočem ritmu ter napravimo s sprednjo nogo vselej globok izpad (t. j. močno pokrčenje v kolenu), tako, da smučki po zažonu, ki ga povzročimo s tem izpadom, še nekoliko naprej drsita. Tako vadimo turni korak vsaj 5 km.

Obrat na mestu (glej sliko 2). Desno palico zasadišmo zadaj desne smučke, levo pa spredaj leve. Desno smučko dvignemo naprej skoro navpično, zasadišmo njeno zadnji konec v sneg, ter jo s konico v loku zavrtimo na ven v desno ter jo položimo vzporedno k drugi smučki. Nato dvignemo še levo smučko ter jo s konico zasučemo nad koncem desne smučke ter jo položimo vzporedno le na tleh se nahajajoči smučki. Na strminah si moramo vedno obračati proti bregu. Obrat ponovimo kakih 10 krat.

Poševno postopni korak — smuk v visokem počepu (glej sliko 3). V to svrhu se poslužimo nekoliko metrov visokega griča. Pri poševnem postopnem koraku stopamo v stran (gor) in malce naprej. Obenem, ko dvignemo gornjo smučko poševno gor, dvignemo tudi palico ter ju zasadišmo vzporedno ob smučkah v sneg. Nato prenesemo težo telesa na zgornjo smučko, spodnjo pa prenesemo vzporedno k zgornji, pri čemur se opiramo na palico. — Dospetvi na vrh se spustimo v visokem počepu navzdol ter se med vožnjo zibamo v kolenih, da se čimbolj privadimo ravnotežju in držanju mehkih kolen. Palici držimo nalahno ob strani kolen ter ne mahamo z njimi, temveč ju lepo z lahnm podrsanjem na snegu povlečemo za seboj. Vajo ponovimo 20 krat.

Navpično postopni korak — smuk v nizkem počepu. Navpično postopni korak je enak poševno postopnemu, samo, da ne stopamo pri tem nič naprej, temveč naravnost v stran. — Nato napravimo nizki počep, se popeljemo navzdol ter se med vožnjo ves čas zibamo v kolenih. Glede drže palic velja isto kot pri prejšnji vaji. Vajo ponovimo 20 krat.

Raznožni korak — smuk s prestopanjem v isto smer. Konici smučki damo narazen, zadnja konca pa skupaj, nato se opiramo na robove, si pomagamo s palicami ter gremo v tem položaju navzgor. — Navzdol se spustimo v visokem počepu ter prestopamo na ta način, da prenesemo težo telesa na levo nogo, desno dvignemo ter stopimo z njo precej daleč v desno stran, z levo pa prestopimo vzporedno k desni. Isto ponovimo nasprotno in to ponavljamo čim hitreje med celo vožnjo. Vajo ponovimo 20 krat.

Raznožni korak — smuk s prestopnim korakom. O raznožnem koraku velja isto kot v prejšnji vaji. — Navzdol se spustimo v visokem počepu, gremo nato v nizki počep ter izvedemo najprej prestopni korak v levo s tem, da prenesemo težo telesa na desno nogo, na katero se močno opremo in obenem odrinemo, levo smučko pa istočasno dvignemo ter jo zasučemo v novo smer, nanjo preskočimo, desno nogo hitro pritegnemo za seboj ter je položimo vzporedno k levi. Na enak način delamo prestopni korak v desno. Vajo ponovimo 25 krat.

Raznožni korak. — Plužna zavora (glej sliko 4). Raznožni korak kakor v prejšnjih vajah. — Nato se spustimo navzdol na ta način, da damo konici skupaj, zadnja konca pa močno narazen. Paziti moramo, da se konici ne prekrizata, zato ni nikdar dovolj poudarjeno, da moramo pritiskati zadnja konca smučki močno narazen. Kolena pokrčeni in mehki, pesti s palicami ob kolenih. Čim hujša je strmina, tembolj pritiskamo na notranje robove. Vajo ponovimo 20 krat.

Plužni zavoji (glej sliko 5). Plužne zavaje izvajamo v srednjem počepu in sicer na ta način, da prenesemo težo telesa na desno (notranjo) smučko, zadnji konec leve (zunanje) smučke potisnemo na ven in malo naprej, nato prenesemo težo telesa na levo smučko, desno pa pritegnemo vzporedno k levi. Na isti način, toda z nasprotno nogo, se izvaja zavoj v nasprotno stran. Vajo ponovimo 25 krat. To bi bile vaje za prvo leto. Povprečen in priden začetnik se jih bo v eni sezoni tudi priučil. No in kdor bo obvladal vse navedene vaje, ta se že lahko poda na ture.

Drsačišče SK Ilirije otvorjeno!

Obeta se nam krasna drsalna sezona.

Z današnjim dnem je otvorila Ilirija svoje umetno drsačišče pod Cekinovim gradom ter ga izročila naši sportni mladini. Ker so tehnične naprave tako izpopolnjene, je mogla Ilirija letos mnogo preje otvoriti svoje drsačišče kakor prejšnja leta. Prvi drsalci so ga že večeraj popoldne preizkusili ter so mogli samo konstatirati, da je drsačišče v najlepšem redu. Z današnjim dnem ga pa — kakor že omenjeno — more preizkusiti vsak prijatelj drsalnega sporta.

Vstopnina ista kakor prejšnja leta. Cenj. obiskovalcem, ki reflektirajo na permanentne izkaznice, se sporoča, da je le-te dobili odslej pri blagajni na drsačišču.

SK Ilirija pripravlja za letošnje zimsko sezono zelo obširen program tako v umetnem drsanju kakor v hokeju. Naši mladini pa priporočamo, da pridno poseže zimsko drsačišče, saj je drsanje naj-

lepši sport za vso mladino, zlasti pa za naše otroke.

★

Stalni smučarski tečaj na Kofcah. Od 6. t. m. dalje se vrši stalni smučarski tečaj po učnem načrtu JZSZ, katerega vodi Tone Banovec. Vsa nadaljnja pojasnila daje planinski dom na Kofcah.

Smučarski klub »Ljubljana« vabi tekmovalce, da se udeležijo sestanka, ki bo drveni ob 8 v klubovi sobi v zavezi tečaja.

Smučarska sekcija »Grafike« v Ljubljani vabi vse smučarje »Grafike«, da se udeležijo sestanka drveni ob 19 v društvenih prostorih. Sestanek je važen za vse tekmovalce in za ostale članke da se pogovorimo o bližnjih tekmah in o predstojećem izletu. Vsi in točno! — Načelnik.

Tudi Francoski kapraro. Kakor poročajo iz Praga, bo oddala Sparta svojega znanega igralca Silnega v Francijo, za katerega zahteva 70.000 Kč. Čaka še samo tozadevno odobritev zveze.

Gospodarstvo

Uredba o znižanju osebnih izdatkov

Posebna določila za vodilne uradnike — Določila o načinu znižanja plač itd.

Cl. 1. Vsako podjetje lahko svojim upravljajočim uradnikom na šest mesecev odpove službeno pogodbo, ako je odpovedni rok daljši od 6 mesecev, kakor tudi pogodbe sklenjene za gotovo dobo, ako je do poteka take pogodbe še več kakor 6 mesecev. V takem primeru se lahko dogovorjena odpravnina zniža na 6 mesečno poslednjo plačo. Toda vodilni uradnik s tem ne izgubi že pridobljenih pravic do pokojnine, če mu pripada pokojnina po pogodbi poleg odpravnine. Ako vodilni uradnik ne pristane na znižanje plače, lahko podjetje postopa v smislu določb prvega odstavka tega člena.

Cl. 2. Podjetje, čigar gospodarska delavnost se je zaradi splošne gospodarske krize zmanjšala v toliki meri, da predstavljajo stroški osebne režije po dosedanjih posebnih ali kolektivnih službenih pogodbah zanj nesorazmerno veliko breme, lahko sorazmerno zniža plače, pokojnine in odpravnine svojim nameščencem, ki niso upravljajoči uradniki, in jim lahko odpove službene pogodbe po določilih naslednjih členov.

Pokojnine se lahko znižajo samo, v kolikor gre do breme podjetja. Smatra se, da ne pade v breme podjetja oni del pokojnine, katerega prejema nameščenec iz posebnega pokojninskega fonda za nameščenca podjetja ali kake zavarovalnice.

Cl. 3. V svrhu znižanja plače ali odpravnine kakor tudi za skrajšanje odpovednega roka nameščencem, ki niso upravljajoči uradniki, s katerimi pa so sklenjene posamezne službene pogodbe, se mora podjetje, ako se ne doseže sporazum, v vsakem posameznem primeru obrniti na razsodišče. Prav tako se mora podjetje v vsakem posameznem primeru obrniti na razsodišče radi znižanja pokojnin posameznih nameščencev kakor tudi upravljajočih uradnikov.

V kolikor obstoje kolektivne pogodbe, se more podjetje, če se ne doseže sporazum, obrniti na razsodišče zaradi revizije kolektivne pogodbe glede plač, odpravnin, pokojnin in odpovednih rokov, določenih v tej pogodbi.

Če je v posameznih ali kolektivnih pogodbah določeno razsodišče za slučaj, omenjena v prejšnjih dveh odstavkih, se mora podjetje obrniti na to razsodišče. V nasprotnih primerih rešuje spore razsodišče, naznačeno v tej uredbi.

Cl. 4. Pri vsakem trgovskem sodišču, a kjer tega ni, pri okrožnem (prvostopnem) sodišču, se sestavi razsodišče za celo področje tega sodišča.

Razsodišče tvorijo predsednik in dva člana. Predsednika pa določi za eno leto predsednik trgov. odnosno okrožnega (prvostopnega) sodišča iz vrst sodnikov tega sodišča, a vsaka stranka določi v vsakem posameznem primeru po enega člana. Potrebno pisarniško osebje da na razpolago trgovsko odnosno okrožno (prvostopno) sodišče.

Cl. 5. Lastnik podjetja dostavi svoj predlog predsedniku razsodišča v dveh izvodih. Obenem s predlogom mora predložiti dokaze za to, da obstojajo okoliščine, s katerimi utemeljuje svoj predlog (Cl. 2). V predlogu mora označiti tudi svojega zastopnika v razsodišču.

Stanje Narodne banke

je bilo 30. novembra naslednje v milj. Din v oklepajih razlika v primeri z izkazom za 22. nov.):

Aktiva: 43,5 (podlaga 1902,4 (-19,2), devize izven podlage 43,5 (+18,96), posojila: menična in lombardna 1390,9 (-3,5), prejšnji predujmi državi 1719,6 (+0,2).

Pasiva: bankovci v obtoku 4257,4 (-56,4), obveznosti po vidu 1105,0 (-108,0), obveznosti z rokom 1096 (+1,2).

Kritje znaša sedaj skupno 35,47% (35,49), od tega samo v zlatu 33,47% (33,15).

★

Geca Kon v Belgradu. Znana knjigarna v Belgradu Geca Kon se pretvori v delniško družbo.

Nov daljnovod Fala. Elektranja Fala je projektirala zgradbo dvojnega 35 kw daljnovoda Maribor-Bahova. Vod bo izpeljan iz stikalne v Radvanjah.

Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini Wurzbach Margite, lastnice penziona »Grintovec« v Predvoru pri Kranju, narok za sklepanje poravnave 4. januarja, terjatve je prijavitelj do 29. decembra 1933.

Konec poravnave: Kovačič Franc Rudolf, trgovec v Ljubljani, Miklošičeva cesta, Leskovšek Franc, trgovec v Mozirju.

Kliring Svica-Jugoslavija. Po stanju z dne 23. novembra so znašala vplačila v Jugoslaviji za blagovne terjatve pa še neurejena v Svici 944.129 sv. fr. (15. novembra 836.135 sv. fr.), ostale terjatve pa 26.763 (18.836) sv. fr.

Borza

Dne 5. decembra.

Denar

Neizpremenjeni so ostali Amsterdam, Curih, Pariz in Trst, popustili so Berlin, London in Praga, narasla sta pa Bruselj in New York.

Avstrijski šiling je bil zaključen na ljubljanski borzi po 9,15, na zagrebški po 9,15 in na belgrajski po 9,10, 9,075. — Grški boni so bili zaključeni v Ljubljani po 40, v Zagrebu po 36, 38,50 in v Belgradu po 38.

Ljubljana, Amsterdam 2302,07—2313,43, Berlin 1363,19—1373,99, Bruselj 795,24—799,18, Curih 1108,35—1113,85, London 188,30—189,90, New York 3652,72—3680,98, Pariz 223,88—225, Praga 170,01 do 170,87, Trst 301,01—303,41.

Zagrebski promet brez kompenzacij 52.792 Din. Curih, Pariz 20,20, London 17, New York 333,50, Bruselj 71,775, Milan 27,21, Madrid 42,15, Amsterdam 207,80, Berlin 123,15, Dunaj 72,60 (priv. 57,80), Stockholm 87,65, Oslo 58,40, Kopenhagen 75,90, Praga 15,325, Varšava 57,95, Atene 2,96, Carigrad 2,48, Bukarešta 3,05.

Dunaj. Dinar notira (valuta) 8,48.

Vrednostni papirji

Državni papirji so se danes ponovno dvignili; dvig tečajev se posebno pozna pri dinarskih papirjih, dočim je za dolarske manj interesa. Promet je bil značen samo v škodi, katere je bilo v Zagrebu danes zaključeno 2000 kom. Nadalje je bilo zaključenih še 1000 dol. 8% Blera.

Ljubljana, 28% inv. pos. 53—54, agrarji 30—31, vojna škoda 288—290, 8% Bler. pos. 37—40, 7% Bler. pos. 34—35, 7% pos. Drž. hip. banke 48—52.

Zagreb, Drž. papirji: 7% inv. pos. 53,50—55, agrarji 30—31 (31), vojna škoda 288—290, 12, 288 do 289 (288, 289), 6% begl. obv. 40,50—40,75 (40,50, 41), 8% Bler. pos. 39—40 (39), 7% Bler. pos. 35 do 36, 7% pos. DHB 48—54. — Delnice: Narodna banka 3000 den., Priv. agr. banka 252—254, Impek 50 dea., Trboveljska 100—120.

Predsednik razsodišča dostavi predlog nasprotni stranki s pozivom, da v roku 15 dni imenuje drugega člana razsodišča. Ako katerega izmed strank pravocasno ne imenuje svojega zastopnika, ga določi predsednik trgovskega (okrožnega) sodišča iz vrst sodnikov tega sodišča.

Če gre za kolektivno službeno pogodbo, se dostavi predlog strokovni delojemalski organizaciji kot predstavniku delojemalca.

Cl. 6. Razsodišče rešuje na osnovi usimene razprave z obema strankama in njihovimi zastopniki, če jih imajo, ter izda odločbo, v kolikor mu ne bi uspelo doseči poravnave med strankama. Razsodišče bo odredilo z odlokom plačo, pokojnino ali odpravnino odnosno odpovedni rok. Odpovedni rok se ne more odrediti pod najnižji odpovedni rok po obrtnem zakonu ali kakem drugem zakonu za take službene odnose. Pri izdaji svoje odločitve se mora razsodišče držati načela pravičnosti ter upoštevati na eni strani gospodarske razmere podjetja, na drugi strani pa razmere nameščenca, zlasti višino plače ostalih nameščencev podjetja, strokovno sposobnost nameščenca in položaj, ki ga zavzema, ter njegovo službeno dobo pri dotičnem podjetju.

Cl. 7. Postopek ni javen. Člani razsodišča so dolžni čuvati vse, kar izvedo v teku postopanja, kot službeno tajnost. Kršitev te dolžnosti se kaznuje kot kršitev službene tajnosti po členu 401 kaz. zakon.

Cl. 8. Zoper odločitev razsodišča ni pravnega leka. V ostalem se bodo smiselno aplicirali predpisi državljanjskega sodnega postopka, ki velja za področje sodišča.

Cl. 9. Stroški postopanja gredo v breme podjetja.

Cl. 10. Vsaka stranka lahko, ako se razmere izpremenijo, na isti način zahteva novo odločitev. Glede stroškov tega postopanja veljajo določbe civilnopravnega postopka, ki velja na področju dotičnega sodišča.

Cl. 11. Za razprave pred razsodiščem zastopstvo po odvetniku ni obvezno.

Cl. 12. Pod plačo v smislu te uredbe se razumejo: redna plača v denarju, doklade vseh vrst, renumeracija, irinajsta plača, delež na dobičku, provizije in slično.

Cl. 13. Za nameščenca v smislu te uredbe se smatra osebe, omenjeno v čl. 324 obrtnega zakona, brez ozira na to, ali spada podjetje pod ta zakon ali ne.

Cl. 14. Upravljajoči uradnik v smislu te uredbe je nameščenec, kateremu je ne glede na njegov službeni naziv zaupano vodstvo vseh poslov ali posameznih panog ali podružnic podjetja.

Cl. 15. Določbe te uredbe se ne nanašajo na denarne zavode, za katere velja uredba o zaščiti denarnih zavodov in njihovih upnikov in uredba o zaščiti kreditnih gospodarskih zadrug in njih zvez.

Uredba je stopila v veljavo z dnem objave v »Službenih novinah«. Istega dne prenehajo veljati vsi predpisi, ki niso v skladu s to uredbo.

Belgrad. Narodna banka 3950 bl., Priv. agrar. banka 251,50—253 (253, 251), 7% inv. pos. 53,50 do 54 (53,50, 53), agrarji 30—31 (30,50), vojna škoda 288—289 (289, 288,50), 12, 289,50—291 (291, 290), 6% begl. obv. 40,50—40,75 (40,75, 40), 8% Blerovo pos. 37,50 bl., 7% Bler. pos. 35—36,50, 7% pos. Drž. hip. banke 49 den.

Dunaj. Don. sav. jadran. 58,70, delnice 13, Länderbank 16, Narodna banka 154, Steg 16, Stewag 9, Alpine 9,50, Rima 19,21, Trboveljska 13,25.

Živina

Dunajski prašičji sejem 5. decembra. Prignanih je bilo 8089 pršutarjev in 4573 špeharjev, skupaj 12.620 glav. Cene so bile sledeče (v šil, za kilogram žive teže): špeharji 1,138—1,40, stari 1,25 do 1,34, kmetski 1,35—1,45, križani 1,36—1,47, pršutarji 1,34—1,50. Pri živahnem prometu so se podražili I. ogrski veleposestniški špeharji za 5 grošev, ostali špeharji pa za 3 groše. Cene pršutarjev so ostale neizpremenjene: slabo blago je tendiralo čvrsto, srednje in boljše pa slabše.

Les

Konkurenca avstrijskega lesa. Dunajski listi poročajo, da je dovoljeno avstrijskim izvoznikom, če se poslužujejo zvezne tarife, 20% popusta na italijanskih progah. To ne velja za tranzit. Za izvoz skozi Trst in Reko so bile že prej dovoljene ugodnosti. Te ugodnosti pa se poročajo avstrijskim železnikom.

FOTOAPARATE

svetovnih vrtdk Zeiss-Ikon // Rodenstock // Voigtlander // Welta // Certo l. t. d. l. t. d. // ima vedno v zalogi

FOTOTRGOVINA JUGOSLOVANSKE KNJIGARNE

v Ljubljani // Miklošičeva cesta 5

Po 19-dnevem globokem žalovanju in težkem trpljenju je odšla za svojim sinom v večnost naša dobra mama, stara mama in prababica, gospa

Apolonija Bajželi

Umrla je danes ob pol 18 v 83. letu starosti, prevedena s svetotajstvi za zadnjo uro.

Pogreb blagopokojne bo v četrtek, dne 7. decembra ob pol 16 iz hiše žalosti na pokopališču v Smartnem.

Stratišče pri Kranju, 5. dec. 1933

Zalujoče rodbine:
Jakob in Ivan Bajželi, Benedik, Masteri, Greiner in Donadini.

Špecijalni šampon S. Y. S

va uje svetle lase nevsčnega potemnevanja in daje potemnelim lasem tudi brez sijaja svetel blesk in svilnato mehko. Že prvi poskus vas bo prepričal o tem! Oprema za enkratno uporabo Din 6. Oprema za trikratno uporabo Din 12. — Dobiva se povsod.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska 3 mm visoka petlinna vrstica po Din 250. Za pisemne odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Krojaški pomočnik
želi službe, tudi samo proti hrani in stanovanju. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 14302. (a)

Pouk

Šoferska šola E. Čeh
(bivša Camerška-va šoferska šola) Ljubljana, Osnovna c. 3.
Šola za poklicne šofere in amatere. Prospekti in programi zastojni in franco.

Objave

Svarilo!
»Trape«, d. d., mlin v Banjaluki ne obstoja. — Oškodovani trgovci prijavite lažnega potnika oblastim. (o)

Stanovanja

IŠČEJO:
Sobo s kuhinjo ali sobo s štedilnikom išče mirna gospodinja za takoj ali pozneje. Ponudbe z navedbo cene na upravo pod »Mirna« 14063. (c)

ODDAJO:

Stanovanje
obstoječe iz dveh sob, kuhinje in pritlikin, dvoriščno, se odda takoj ali za poznejši termin. Pojasnila daje odvetniška pisarna, Miklošičeva cesta 4/I. (e)

Stanovanje

dvosobno, s kuhinjo — oddam za 400 Din — v L. nadstr. Zgornja Šiška št. 205. (e)

Aleksandra Rahmanova: Dijaštvo, ljubezen, Čeka in smrt

Komaj pa je minulo nekaj minut, so vojaki in delavci zopet prišli v hišo starega očeta z Gorbunovim na čelu in so iskali strica. Bili so od jeze čisto iz sebe, ker jim je ušel in to radi pogumnega nastopa »babine«. Zgrabili so Simo in jo pretepali tako dolgo, da se je onesvestila, in jo odvedli. Pravijo, da so jo še istega dne ustrelili.

Vojaki in delavci ne dovolijo, da bi staro mater pokopali v rodbinski grobnici. Teto so pustili, da streže staremu očetu, ki je bil za Gorbunova, kakor pravijo, »vedno kot lasten oče«.

Teta piše, da so tudi staremu očetu ure štete. Je že čisto zmešan. Ko so vojaki v obednici ropotali in zahtevali izročitev strica, je venomer klical: »Ali ne slišite, goste imamo! Postrezite jim vendar, kot se spodobi!«

Grozno tetino pismo nas je navdalo z globoko žalostjo.

11. oktobra 1917.

Danes zjutraj sem zopet dobila listek z isto pisavo ko zadnjič:

»Poskrbite vse dragocenosti, skrivajte dnevnik, in da ne najdejo pri vas orožja! Danes ponoči bo pri vas hišna preiskava!«

Podpisa ni bilo. Vprašala sem mater, ali imamo kakšno orožje, rekla je, da ne. Nisem je hotela preplašiti z novico o hišni preiskavi, ki nas čaka; saj je že smrt stare matere zadostno težko prenašala. Skrila sem najdragocenejšo stvar v ventilator in rekla materi, da je boljše tako, če se ponovi pogrom. Pustila je, da sem delala po svoji volji; za nič se ne menim.

Kupimo

Knjižno: »Železobeton«
dr. Kasal, in Titscher; Baukunde — kupim. M. Glavan, Moste, Vodmatska ulica 2. (k)

Srebrne krone

stare zlate in srebrne kupite **RAFINERIJA DRAGIH KOVIN** - Ljubljana, Ilirska ulica 36, vbov z Vidovdanske ceste pri gostilni Možina

FILATELIJA

Velik ilustrirani cenik znamk

albumov, filateljskih potrebščin za 1934 izide začetkom decembra. Cene za znamke Bosne, Srbije, Črne gore, Jugoslavije — so za vsako znamko posebej označene. Slovenska izdaja specialno obdelana. Cena 10 Din. Album znamk Jugoslavije, komplet, na karton papirju, s poštno 90 Din. Placilo v naprej. Čekovni račun št. 35.216 Izidor Steiner, Masarykova 5, Zagreb.

Prodamo

Smuči in sanke
priznana najboljši izdelek kupite najugodnejše pri izdelovalcu M. Faifar, Ljubljana, Trnovska ulica št. 25. Telefon 34-10. (f)

Sveže najljubše norveško ribje olje

iz lekarne dr. G. Piccolija v Ljubljani se priporoča bledim in slabotnim osebam.

Kislo zeljo, repo

prvovrstne in cele glave za sarmo, v sodčkih dobavljiva po brezkonkurenčni ceni Gustav Erklavec, Ljubljana, Kodeljevo 10, telefon 25-91. (f)

Ob pol dveh ponoči je krepko zapel zvonec. V hipu smo se zbudili. Oče je šel odpirat. Po malo trenutkih je zaklical v sobo:

»Prišli so preiskavat. Hitro se oblecite!«

Komaj smo se za silo oblekli, je vstopilo sedem miličnikov. To se pravi, nismo mogli razvideti, kaj so prav za prav bili.

»Če imate orožje, ga izročite! Če najdemo orožje, vas vse postrelimo!« je rekel mož v rjavem usnjenem jopiču.

»Nimamo orožja,« je rekla mati.

»Kaj veste o svojem bratu Vasiliju Nikolajeviču?« je vpraševal dalje.

»Sploh ničesar ne vem o njem,« je rekla mati.

Po tem kratkem zaslišavanju se je pričela preiskava.

»Osem sob imate?« je pripomnil matroz, ali kaj je bil. »Kmalu vam jih nekaj vzamemo, dve popolnoma zadostujeta!«

Ko se je obrnil stran, je pristopila mati k meni in mi je prestrašeno šepnila:

»Alja, čisto sem pozabila! V priročnem predalniku, veš, je baržunasta škatljica in notri majhen revolver...«

Več ni mogla povedati, kajti eden od možakov je hitro pristopil in nama prepovedal šepetati. V možganih so se mi misli podile druga za drugo. Kaj naj storim? Spomnila sem se: bil je revolver, ki ga je nekoč v prvih letih zakona oče podaril materi, ki se je takrat zabavala s strelnimi vajami in bila zelo ponosna, da je boljše streljala kot marsikak častnik. Kako je mogla nanj pozabiti? Na vsak način moram revolver dobiti in ga kam skriti. Preiskavo so začeli v očetovem kabinetu in slišala sem ravno, ko je dejal mož v rjavem usnjenem jopiču:

»Izročite nam pisma in zapiske in dnevničke!«

Velik zdravniški izum na polju kozmetike

Čitaite, kako ženske od 50 let lahko izgledajo kakor da jim je samo 30

Profesor dunajske univerze dr. Stejskal je iznenadil svet s svojo izredno iznajdbo, ki vrača polti mladostno svežino. Ta produkt, imenovan Biocel, je koncentriran ekstrakt, pridobljen od mladih živali. Uporablja se za hrano kože. S poskusi z ženami od 55—72 let je dokazal dr. Stejskal, da v 6 tednih gube in brazde na licu popolnoma izginejo. (Glej popolno poročilo dunajskega Medicinskega lista). Pravico do prodaje tega izuma si je pridobila trdka Tokalon. Biocel je sedaj kombiniran s potrebnimi dodatki v kremi Tokalon, hrani ta kožo, rožnate barve, ki je pripravljena po receptu dr. Stejskala. Pri uporabi te kreme se stara in uvela koža hitro pomlajuje, gube izginejo, ohlapno lično mišičevje pa postane sveže in odporno. Žene od 50 let dobivajo polt, katero jim zavidajo vsa mlada dekleta.

Perjel

gosje, čohano, kg 36 Din; purje, čohano, kg 26 Din. Il. vrste 16 Din; beli puh kg 160 Din. Razpošiljam po poštnem povzetju najmanj 5 kg L. Brozović, Zagreb, Ilica 82. (f)

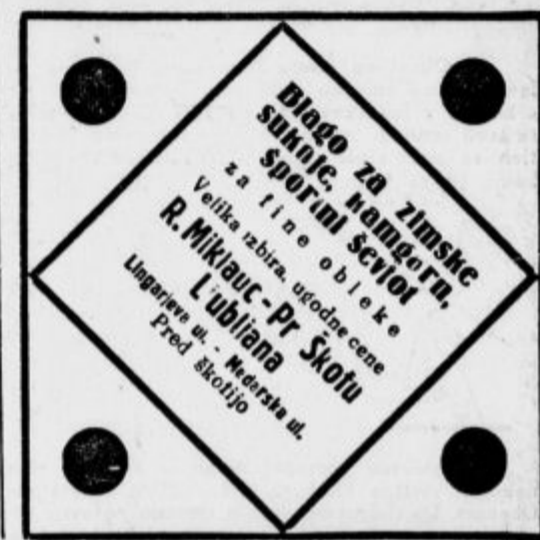
Obrt

Pšenično moko
najboljših mlinov
nudi najceneje veletrgovina
zita in mlevskih izdelkov
A VOLK LJUBLJANA
Resljeva cesta 24.

Telefon 2059

Premog suha drva
Pogačnik, Bohoričeva
ulica 5

Priporočam bogato izbiro nogavic, rokavi s spodnjega perila srajce, ovrtnice.
Trgovina pletenin, kratke robe in perila
M. PUCHER, MARIBOR, Gosposka 19.

Namočeno polenovko
dobite ta teden v četrtek pri I. Buzzolini (za škofijo). (f)

Kislo zelje, repo, sarmo

prvovrstno, v sodih, po najnižji ceni dobavljiva: Homan, Sv. Petra c 83

Nogavice, rokavice, robce, perilo, torbice, kravate

nizke cene samo pri **PETELINC-U** Ljubljana ob vodi blizu Presernovega spomenika.

VINA

prvovrstna po najugodnejših cenah kupite pri **Centralni vinarni v Ljubljani.**

PERJE

poceni dobavljiva E. Vajda, Čakovec. Vzorci pošte brezplačno.

Jabolka
zimska, okusna, po 5 Din kg franco vsaka postaja povzetek razpošilja Postržin Maribor, Gozdna ulica 56 (f)

Specialno izbiro **modnih hlač in pumparc** dobite najceneje pri **Preskerju, Sv. Petra c**

Nogavice, rokavice in pletenine vam tudi v veliki izbiri najugodnejše in najceneje trdka Karl Preklog Ljubljana Židovska ulica in Star trg (f)

Orehova jaderca

umetno presušena, popolnoma brez vlage, brez nadaljnega sposobna za mletev ter

modri mak

za potice — nudi najceneje **SEVER & KOMP.,** Ljubljana.

Čitajte in širite »Slovenca«!

UMRLA JE GOSPA

MARIJA LIKAR

ROJ. ČERIN

UČITELJEVA VDOVA

BLAGOSLOVILI JO BODO V ČETRTEK, DNE 7. DECEMBRA OB POL 16 NA ZRINJSKEGA CESTI 15

V LJUBLJANI, DNE 5. DECEMBRA 1933

OTROCI

»Dnevnikov nimamo,« je odgovoril oče; »moja pisma so tu.«

»Če kaj skrivate in ne najdemo, se vam bo slabo godilo!« je pretil mož v usnjenem jopiču.

Prvič v življenju sem videla hišno preiskavo; to je strašno! V očetovem pisalniku je bilo vedno vse v najlepšem redu — zdaj je letelo vseprek na tla, vedno bolj je naraščal kup pisem, obrazcev, beležnic itd. Ko so prišli do velikega desnega predala, je oče pobledel od razburjenja in rekel s tresočim glasom:

»Za božjo voljo, pazite, da kaj ne zmešate, to so osnutki za moje veliko delo!«

»A kaj! Delo!« je zakričal jezno mož v usnjenem jopiču, segel z velikimi šapami notri, zgrabil šop listkov in jih vrzel med ostale papirje.

Oče je hotel ugovarjati, mož je pa rekel:

»Če niste takoj tiho, vržem ves buržujski drek na ogenj!«

Ko ni bilo v pisalniku koščka papirja več, so se lotili omare za orodje. Pušice, toki, stekleničice, vse so pometali na kup, ki je postajal vedno večji; možno je zadišalo v sobi po zdravilih, ko so se pri tem divjem poslu zdrobile posodice. V potečih so privrele tekočine izpod kupa in tekle po parketu.

»Pisma in fotografije vzamemo s seboj!« je rekel vodja preiskave. Dobro sem si ga ogledala. Imel je čisto navaden obraz, svetle lase, sive oči, bil je slabo obrat, izraz je bil sirov, trd, toda brez posebne ljutosti. Vršil je hišno preiskavo ko samoumevno zadevo, ko dolžnost, ki jo vrši z veseljem. Očitno mu je godilo, ko je gledal naše prestrašene obraze, ko je lahko gospodaril v našem stanovanju po mili volji, ko je namesto reda in urejenosti napravil nered in zmešnjavo. Ko se je črna jodova tinktura razlila po parketu, se mu je obraz

raztegnil v široko, veselo režanje... In mlad je bil, čisto mlad, kvečjemu eno in dvajset ali dva in dvajset let je imel.

»Rad bi vedel, po čigavem povelju vršite pri meni preiskavo!« je rekel oče in glas se mu je tresel.

»Po naročilu sovjeta delavskih in vojaških poslancev!« je odgovoril ošabno in hkrati sunil s puško lepo, veliko oljnato sliko s stene, ki je bil oče na njo ponosen. Stalo se je zdrobilo na tisoč kosov. Mož z usnjenim jopičem je hodil po podobi in s petami napravil velike luknje v platno. Z grozo smo strmeli tja, solze so me zalile. Oče se je razsrdil in zakričal:

»Te pravice nimate!«

Mož je stopil čisto blizu k očetu, ga zaničljivo pogledal in rekel mirno:

»Drži jezik za zobmi, buržujski prasec, sicer boš pozabil, kako ti je ime!«

Hitro sem stekla v salon. Pri vratih sta sedela dva vojaka in videti je bilo, da ju premaguje spavec. Ko sta me ugledala, vstane eden in reče:

»Ne, ni dovoljeno, ne smete v sobo! Njegov obraz in tudi tovarišev je naravnost žarel od dobrodušnosti.«

»Oh, saj grem samo po robec, imam nahod!« mi je hitro padlo v glavo. Pustil me je mimo, hitela sem skoz salon, obednico, hodnik in že sem bila pri materini sobi. Kaj sem doživela te trenutke, ne morem popisati. Toda misel, revolver moram dobiti, je premagala vse. Že sem hotela stegniti roko, da bi odprla predal, kar slišim za seboj sirov glas:

»Hoj, tovariš! Kam? Skrivati se ni dovoljeno!«